

TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 20
2 Nisan 1968
100 Kuruş

Buna Siyasi İrtica Derler

Milli Bağımsızlıktan yana olmak

Biz Cumhuriyet nesli, milli bağımsızlığımızın en dokunulmaz, en kutsal varlığımız olduğunu belleyle yetiştik. İlkokul sıralarında inkılap (devrim) tarihimizin klişe halinde özetlenmiş formülleri genç zekâlarımıza bir daha silinmemek üzere işlenirdi. Milli bağımsızlığımıza toz konduramaz, dil uzatmaya yeltenenler karşısında aslan kesilirdik. Dünyanın en büyük kapitalist, emperyalist güçlerine karşı verdiğimiz şanlı kurtuluş savaşımızın haklı sevinci ve gururu ile dolu idi yüreklerimiz.

Biz, memleket kaynaklarını yabancılar peşkeş çekenleri «satılmış» diye adlandırmayı öğrendik. Kapitülasyonların kaldırılışlarını rengârenk bayraklarla yıllarca kutladık.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, lâik bir devlettir diye, bildirdik. Tersini düşünelemez gibi geldirdi bize. Cumhuriyet devrinde yetişmiş gençler şöyle dursun, eski devrin insanların bile hilâfet sözünü ağızlarına almaya cesaret edemeyeceklerini sandık. Şeriatçılığın nice kötülüklerini tiksinti ile okuduğumuz, içimizde o günleri geride bırakmanın mutluluğunu duyduğumuz için, bir geriye dönüşü özleyeceklerin bulunabileceğini aklımız almazdı.

Sonra devirler değişti. Hükümetler gitti, hükümetler geldi. Daha sonra, çok partili düzene de girdik. Demokrat Parti iktidarı, pusuda bekleyen gerici-liğün, fakir halkın hoşnutsuzluğunu istismar ederek, başkaldırı ve iktidarı ele geçişi idi. DP. nin ilk işi, kapitalist devletlere yalvar yakar olarak, büyük favizlerle NATO'ya kabulümüzü sağlamak oldu. Bu arada, dünyanın her yanında, hep oynanan oyunlara uygun mizansenin tamamlanması, geniş bir komünist tevkifatı düzenlemeyi, bu iş için özel mahkeme salonları hazırlamayı, tutukluları askeri mahkemelere sevk etmeyi ve yumurtla kafalı yabancı gözlemcileri, Türk vatandaşına yasak olan gizli mahkeme oturumlarına davet etmeyi de ihmal etmedi.

Bildiğiniz gibi, DP. iktidarı, ihanet yolunda kolaylıkla yürüyemeyince, demokrasiyi çıkartkanlığını unutup, baskı yoluna saptı ve meşruiyetini yitirdi. Ve 27 Mayıs Devrimi geldi. 27 Mayıs Devrimi ve Anayasasıyla daha demokratik bir ortama doğru çığır açılmış oldu.

Şimdi ne görüyoruz? AP. iktidarı, Atatürk devrimlerine, Milli Kurtuluş Savaşımıza, 27 Mayıs Devrimine, demokrasie karşıdır.

Milli bağımsızlığımızın sadece sözü kaldı. Yabancı şirketler Türk halkını iliklerine kadar sömürüyor, bunun adına da hızlı kalkınma deniyor. Emperyalizm, asker - sivil uzmanlarıyla üsleriyle, gizli anlaşmalarıyla, açık imtiyazlarıyla memleketimize çöreklenip oturdu. İrtica aldı yürüdü. Büyük Abdülhamit Hana methiyeler düzen, Cumhuriyet tarihimizi, kurtuluş savaşımızı inkâr eden şeriatçılar seraserpe ortalıkta dolaşiyor, bizzat hükümetten teşvik göüyor.

Vatandaşlık hakları, söz, fikir ve yazı hürriyeti Anayasamızın satırları arasında ve hukuk kitaplarında kaldı. Anayasamız kendisi de rafa kaldırılmak isteniyor.

Hükümetin niyeti besbelli. Önce,

eli sopalı saldırılar ve şahlı mitingleri ile gövde gösterileri düzenledi. Memlekette gerici bir cihat havası estirmeye başladı. Bu hengâmede korkup sinenler olacağı düşünüldü. Ve arkasından sol yazarların tutuklanmasına başlandı.

Özellikle Türk Solu'na karşı bir kampanya yürütülmektedir. Komünizm propagandası iftiraları ile adam içeri tıkma usulleri hortlatılmaya çalışılmaktadır. Ne diyor Türk Solu? Çıkışından beri tutumu meydanda. Türk Solu, «Niçin çıkıyoruz?» yazısında da belirttiği gibi, «Tam bağımsız, gerçekten demokratik bir Türkiye için emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı» mücadeleyi amaç edinen, anti-emperyalist bir dergidir. Dava, komünizm davası değildir, hattâ bugün için sosyalizmi kurmak davası bile değildir. Türk Solu, anti-emperyalist, anti-feodal demokratik devrim için ulusal güçbirliğinden yanadır. Bugün için, en önemli sorun yabancı ve sömürüyü memleketimizden kovmak, gerçek demokrasiyi kurmaktır. Milli Demokratik Devrimdir. Bu devrim, her Türk vatandaşının, çıkarları emperyalist düzene bağlı işbirlikçi sermaye ve feodal ağa ittifakı dışında, her Türk vatanseverinin ilk meselesidir. Elbette ki çıkar çevreleri, bu işbirliğine karşıdır.

Ve elbette ki, bu işbirliğini susturmak için, Türk Solu'ndan işe başlayacaktır. Fakat çok iyi bilelim ki iş, Türk Solu'nda kalmıyacaktır. Belki ortanın soluna, belki göbeğine kadar uzanacaktır.

AP. iktidarı, son hızla gerici, faşist bir teröre doğru kosmaktadır. Faşist terör bir kere başlamışa görsün, kadem kadem, en masum «?» muhalefete kadar yayılmak isteyeceği muhakkaktır.

Bu, her yerde böyle olmuştur. İktidarın niyetini ortaya koyan deliller günden güne çoğalıyor. Bütün suçları, milli bağımsızlıktan yana olmak olan yazarların, 142 nci madde ile suçlanmaları ve bu maddeden mahkemeye bile çıkmadan tutuklanmaları, bunlardan bir tanesidir.

Milli bağımsızlığı savunmanın, Atatürk Türkiye'sinde bir kahramanlık haline gelmesi, üzerinde uzun uzun düşünülecek bir durumdur.

İktidar, elbette faşist emellerine ulaşamayacaktır. Demokrat Parti örneğinden ders alması ve yeni tahkikat komisyonlarını denese de ulaşamayacak, devrimci güçleri sindiremeyecektir. Bunun en somut belirtilerini, son tutuklanma olayları dolayısıyla gördüğümüz sıcak ilgede ve dayanışmada görüyoruz.

Daha gecikmeden, iktidarın bu girişine «dur!» demenin zamanı gelmiştir. Bugünün savaşı, 19 Mayıs 1919 da, Atatürk'ün önderliğinde başlayan ulusal şahlıların, bir gerileme süresinden sonra, yeni koşullar içinde sürdürülmesidir. Bugünün savaşı, her Türk vatanseverinin savaşıdır. Hiç kimse, «Ben bu savaşın dışında kalabilirim» diyemez. Ya, emperyalizmden yana olacaksınız, ya da karşıyorsunuz. Orta yol yoktur. Bu, Türkiye için ölüm - dirim meselesidir. Türk ulusu, yabancı karşısında boyun kırmaya değil, başını dik tutmaya alışmış bir ulustur.

Türk Solu, bu savaşa girişmiştir, devam edecektir.

Laik ve Demokratik
Türkiye Cumhuriyeti
yararına siyasi irticaa
karşı mücadele; Milli
Demokratik Devrim
için mücadelenin ayrılmaz parçasıdır.

«İrtica hortladı» deniyor. İrtica, hiç bir zaman ölmemişti ki hortlaması söz konusu olsun. Keşin sonuçu karar dönemlerinde büyük bir esneklikle sinip gizlenmeyi bilen kökü dışarda egemen sınıflar, hep, günlerini beklemişlerdir. Atılan unsurların hızlı günlerini tam siperde geçiren ağalar ve kompradorlar içten inancı fakir fukara çocuklarını ileri sürmüşler, gerektiğinde onları kurban vermişlerdir. İleri sürülecek, kurban edilecek içten inancı fukara çocuklarını da hep bulabilmişlerdir.

Çünkü bu halk çocuklarının hem fukaralığı hem de içten inançları yönünde örgütlenme istekleri, yürürlükteki sömürme düzeninin ayrılmaz bir niteliği, kaçınılmaz bir sonucudur. İçerde toprak ağalarının ve kompradorların dışında emperyalizmin kurduğu, yaşattığı, yürüttüğü sömürme düzeni, başka bir deyişle bugünkü sınıflı toplum, emekçi halkımızı, kardeşlik düzenini mezhepler ve tarikatlarda aramaya götürüyor. Mutluluğu bu dünyada bulmak olanağını ve umudunu yitirmiş bulunan emekçilerin girdiği bu örgütlü toprak ağalarının, kasaba eşrafının ve liman şehirleri burjuvazisinin yakın denetim ve yönetimi altındadır. Ağaların, eşrafın, kompradorların iktidardaki siyasi örgütü Adalet Partisidir; iktidarda olmayan, Amerikan taraftarı sömürücü iktidara karşı emekçi halkın içinde toplanmış örgütleri ise, son zamanlarda pek çoğalan, tarikat ve mezheplerdir.

Yurdumuzdaki değişmez, daimi iktidar, yani ağalar - eşraf ve liman burjuvazisi egemenliği, böylece, bir yandan Amerikan emperyalizminin resmi iktidarla yakın ilişkisini kuruyor ve sürdürüyor; öte yandan da gerek maddi yarıntısı, gerekse inançları ve töreleri ile tam Amerikan aleyhtarı olması gereken emekçi halkımızı irticaa desteği haline getiriyor.

İrtica, yaşatılmayan halk çocuğunun sığındığı tanrı inancı, ya da kardeşçe bir hayatın mutluluğunu bulacağını sandığı mezhep ya da tarikata girmesi değildir.

Emekçi halkımızı dünya hayatından soğutan, bu dünyada mutluluğun insanca ve kardeşçe yaşamının mümkün olmadığını onu inandırarak sınıflı sömürücü soygun düzenini korumak için kurulan türlü tertipler irticadır. Bu tertiplerin en korkuncu da halkımızın bir şeyler bekleyerek katıldığı bir takım örgütleri dolaylı yoldan Amerikan emperyalizminin emrinde ve hizmetinde kullanmaktır.

Bugünkü irtica, işte budur.

Bursa'da yapılan sözüme Dın Kurultayında hafif Amerikan aleyhtarı gibi görülecek tek Türk sözler söylenmiş olması, kimseyi aldatmamalıdır. Bu sözler, içten ki-



Bursa'daki toplantıdan bir görünüş,

şilerden gelmiş olsa bile, toplantının genel tabiatı içinde ancak süs olarak kalır.

Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği Genel Başkanı tarafından açılan toplantı, baştan sona kadar, lâik - demokratik Anayasa düzeni yerine islâm - şeriat düzeni, lâik - demokratik töre ve gelenekler yerine islâm töre ve gelenekleri, millet hayatı yerine islâm ümmet hayatı getirilmesi istekleri ile dolu olarak geçmiştir.

Cumhuriyet Türkiye'sinde irtica, hiç bir zaman bu kadar cür'et kazanamamıştı. Bu isteklerin hepsinde lâik - demokratik Cumhuriyetin yerine teokratik - feodal Osmanlı Saltanatının kurulması esasını kendini hissettirmektedir. Lâik demokratik Cumhuriyetin yerine feodal - teokratik hilâfetin yeniden kurulması için, Müslüman - Türkler kutsal savaşa çağırılmaktadır.

Adaleti Partisini ve tarikat ve mezhepleri yakından denetlediklerini, Komünizmle Mücadele Derneklerini ve benzer kuruluşları elleri altında bulundukları bildiğimiz ağalar, eşraf ve kompradorlar Tanrıya inanan içten kişiler olmadıkları gibi feodal - teokratik düzenden sağlanabilecekleri yararlar konusunda bilgili oldukları da pek ileri sürülemez.

Öyleyse, Şahlı Mitinglerinde ve Bursa toplantılarında ortaya atılan isteklerin asıl nedeni nedir?

Bu geri ve zararlı, ama ileri sürülmesi hâlâ tehlikeli istekleri ile sürülenler bu cür'eti nereden alıyorlar?

Milli demokratik devrim yönünde yapılan bilinçli ve azimli mücadeleler, meyvalarını vermedi başlamıştır. Devrimci aydınların emekçi halk yığınları ile birlikte olduğu için karşı çıkıyor değil, buluşması ihtimali, Amerikan taraftarlarının en büyük korkusudur. Bu sebeple, önümüzdeki seçim kampanyası, bize kalırsa, yoğun bir anti - komünist propaganda faaliyeti halinde yürütülmek istenecektir. Bu programın dindar emekçilere seslenecek yanı, işte bu şeriatçı propaganda olacaktır. Çünkü kaybedecek hiç bir şey olmayan Türk emekçilerine komünizm tehlikesi propagandası etki yapmaz olacaktır.

Gericilerin bu cür'eti nereden buldukları konusu ise hepimizi asıl düşündürmesi gereken noktadır. Amerika'nın Kore'de, Vietnam da üstüste yediği darbeler, hattâ Amerika'nın içinde en saldırgan unsurun uğradığı yenilgiler Amerikan emperyalizminin bütün dünya ölçüsünde yere serildiği anlamına gelmez. Emperyalizm, henüz yürürlüktedir ve Orta - Doğu konusunda çok özel hesapları olduğu bilinmektedir. İsrail Amerika'nın Orta - Doğu'daki kozlarından biridir ama bütün islâm Orta - Doğudaki gerici hareketlerin Amerika bakımından önemi hiç de ikincil değildir.

Bir de yurdumuzdaki çeşitli ileri unsurlar arasındaki bölünme görüntüsü, şiddetli bir anti - komünist kampanyanın milli demokratik güçleri büsbütün darmadağın edeceği izlenimini vermiş olabilir.

Bu şartlar altında, irticaa karşı mücadeleye bütün ileri unsurların katılması gerektiği daha iyi ortaya çıkıyor. İrtica, hepimizden bir şeyler alacağı apaçık söylüyor. Öyleyse hepimizin ondan kurtaracak, ona karşı savunacak bir şeyleri var demektir.

Aslında irtica, devrimin tamamlanmamış, yarım bırakılmış olduğunun bir belirtisi olarak başımızın üzerinde salınmaktadır. Türk devrimcileri olarak bize düşen milli demokratik devrim görevimizi yerine getirmedikimiz sürece başımızın üstünde bu tehlikeyi hep hissedeceğiz.

Ama, irticaın, bağımlı ve feodal yapının bir ürünü olması, bizim irticaın kendisine karşı da savaşmamız gereğini ortadan kaldırmaz.

Türk devrimcileri irticaa, sadece Atatürk irtica ile mücadele ettiği için ya da irtica Atatürk düşmanı olduğu için karşı çıkıyor değil, Bizim irticaa düşman olmamızın asıl nedeni, Atatürk'ün irticaa düşman olmasının nedeninin aynıdır. İrticaın bir eli emperyalizmin cebinde, bir eli ise içten inanan Müslüman Türklerin vicdanında olduğu içindir ki milli demokratik devrim için mücadelenin ayrılmaz bir parçası, lâik ve demokratik Türkiye Cumhuriyeti yararına, irticaa karşı mücadeledir. Bu görevi yerine getirmekten geri kalamayız.



HUKUKÇUNUN DİKKATİ

Suphi KARAMAN

İleri toplumlarda fertler ve kurumlar arasında ve devletle ilişkiler yönünden kurulu düzenin temeli hukuktur. Düzen hak ve adaletle dayandıkça düzendir. Topluma ileri olma niteliği kazandıran hukukun kaynağıta ve uygulamada iki ayrı süreci vardır. Yerleşmiş hukuk kuralları ve mevcut kanunlar hukukun kaynağıdır. Uygulamadaki sürecini ise politikada, yönetimde ve özellikle kaza organlarındaki tatbikatçılar teşkil eder. Hukuk kaynağı ile ve uygulaması ile bir bütün olarak kurulu düzenin temelidir. Düzenin çatırdaması halinde kaynağıta ve uygulamada rahatsızlıklar var demektir.

Toplumun etkilenmesi, özellikle kaza organlarındaki uygulayıcıların davranışları ile olur. Vatandaşın günlük normal yaşantısında, bu davranışlara karşı güven duygusunun sarsılmasının birikimi adalet inancını zedeler. Mülkün temeli zedelenince bina bir yöne eğilir. Eski terimle maili inhidam bir bina meydana gelir. Toplumda ekonomik ve sosyal sorunların çoğalmasında, hukukçunun davranışındaki objektif olabilmeye niteliği gittikçe önem kazanır. Güven duygusunun sarsılması, inançların zedelenmesi bir süre sonra toplumu geniş ölçüde etkisi altına alır. Hukuktan sosyal alana kayan duygular oradan da politik yapıya taşar. Maili inhidam binanın duvarları çatlar. Temeldeki patlamalarla binanın gümbürtülerle çöküşü tamamlanır. O zaman Hun ordulrı Roma kapılarını zorlamaya başlamış demektir. Hukukun kaynağıtaki büyük gelişmesi, Roma'nın yıkılışını önleyemez.

Evet, özellikle kaza organlarındaki uygulayıcılar, adalet inancının sarsılmasında baş sorumlu olurlar. Bu yüzden rejimlerin kaderinde, toplumun geleceğinde önemli derecede etkilidirler. Hukukçu anayasa, kanunlar ve içtihatlar karşısında objektif davranış ile herkesten farklı olmak, gerçekçi bulunmak zorunluluğundadır. Yasama ve yürütme organlarında, her zaman görüldüğü gibi, hukukun kaynağına aklıdan politikaya kaydırmak meylî vardır. O zaman hukuk yozlaşır, ilkeelşir. Otorite eski çağ hukukunun kaynağıdır. Yunan felsefe ve edebiyatının etkisi ile Roma, bir devrim yaparak, hukukun kaynağını politikadan aklı çevirmişti. Hukukun kaynağı, politika ise hukuk serttir, haşındır, eğer akıl ise insanlara güven verir. Kaynak ikincisinden birincisine kaydırsa hukuk zalimleşir, alçaklaşır. İleri anayasalarda kuvvetler ayrılığı ilkesi ve bağımsız yargı ile hukukun hukukçu elinde politikaya âlet edilmekten arınması sağlanmıştır. Hukukun politikaya âlet edilmesi toplumu alçaltır. Oysa hukukun, hukukçu eli ile politikaya âlet edilmesi insanlığı alçaltır. Sosyal mücadeleler, devrimler insanlığı yüceltmek için yapılır. Devrimler, toplumun ilerlemesine, mutlu olmasına engel olan «eski» nin yıkılmasınıdır. «Eski» yi yıkmak insanlığı kurtarmaktır. Feodaliteyi devirmek ulusçuluğu gerçekleştirmektir. Derebeyliği yıkmak aileyi korumaktır. Millî demokratik devrim bu amaca ulaşmak içindir. Demokrasi bu amaca ulaşış halkın mutluluğu sağlanınca insaf ve hoş görürlük adaletinin, politika hukukun hizasında yerini alacak, politikacı hukukçuya saygılı olacaktır.

Türk hürriyet ve sosyal mücadeleleri tarihinde devrimcilerin başlıca ülkülerinden birisi de müstebidin pençesinden hukukun kurtarılması idi. Jön Türklerin, Kemalistlerin, 27 Mayısçıların bağımsız ileri hukuka saygıları ve kazandırdıkları tarihimizin şeref sayfalarında değerini bulacaktır. Türk devrimleri her defasında Türk hukukçusuna şeref yollarını açmıştır. 27 Mayıs devrimi, Anayasadaki hüküm ve kuruluşları ile, bağımsız mahkemeleri, hakimlik teminatı, Yüksek Hâkimler Kurulu, Anayasa Mahkemesi ile hukuk düzenimize ve Türk hukukçusuna hizmet aşkının örneğini vermiştir. 27 Mayıs Devrimcisi, Türk hukukçusunun bu şeref yolunda başı dik yürüyeceği inancı içerisinde müsterihtir. Anayasamızın «Kişinin hak ve ödevleri», «Sosyal ve İktisadî haklar ve ödevler», «Siyasi haklar ve ödevler» bölümlerindeki esaslar Türk hukukçusunun yürüyeceği şeref yolunun yörüngesini teşkil etmektedirler.

Bir seçim öncesi dönemi içerisinde yapılan son tutuklamaların taşıdığı anlamı politik plâtıformdan hukuk alanına çekmek niyetinde değilim. Bir devrimci olarak politik ortamda pekçok endişem vardır. Fakat adalet ve Türk hukukçusuna güvenim tamdır. «Millî demokratik devrimin görevi, ülkeyi egemen, tam bağımsız ve demokratik bir ülke durumuna getirmektir. Şehir ve köy küçük burjuvazi dahil bütün millîci güçlerle bu görevi yerine getirmek ilk devrimci adımdır», «Emperyalizme ve işbirlikçi sermaye çevrelerine karşı, dış ticaretin, bankacılığın, sigorta şirketlerinin millîleştirilmesi, toprak reformu millî demokratik devrim şiarıdır» gibi sözleri Anayasa, kanunlar ve Anayasa Mahkemesi karar ve gerekçeleri karşısında suç saymak düpedüz bir inkârcılıktır. Bazı yeni sözcüklerin anlamını kavramamaktan yana görünen bir inkârcılıktır. Anayasa düzenini bilmemezlikten gelen bir inkârcılıktır. Türk toplumunun sosyal ve ekonomik sorunlarını görmek istemeyen bir inkârcılıktır. Milliyetçi görüşün kavramına ulaşamayan bir inkârcılıktır. Bu inkârcılık, bugün sadece, antiemperyalist mücadeleden yana olmayan çıkarıcı, işbirlikçi çevrelerin işine gelmektedir. Bu inkârcılığı, bugün sadece, menfaatlerinin bozulacağı endişesine kapılan bu çevreler etrafa yaymağa ve inandırmağa çalışmaktadırlar. Türk milletinin hürriyete, adaletle ve fazilete aşık evlatlarının uyanık bekliliği bu inkârcılığa yakın zamanda kahredecektir. Şerefli Türk hâkiminin yeri inkârcıların sağı hiçbir zaman olmayacaktır.

Anayasamızın başlangıç bölümünde iktidarların meşruluğunu kaybetmesinin sadece «Anayasa dışı» değil «Anayasa ve hukuk dışı» tutum ve davranışları ile tanımlandığı hususu Türk hukukçusunun dikkatinden kaçmayacaktır.

Olaylar - Olaylar

Metin Demirtaş da Tutuklandı

Türk Solu'na karşı girişilmiş bulunan sindirme hareketinin en son olayı, Che Guevara için yazdığı bir şiiri dergimizde yayımlanmış bulunan şair Metin Demirtaş arkadaşımızın da tutuklanmasıdır. Böylece, şu satırların dizildiği âna kadar Türk Solu'ndan üç kişi tutuklanmış bulunmaktadır.

Bu arada, Mihri Belli ve Vahap Erdoğan'ın tutuklanmalarına yapılmış bulunan itirazlar, Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi reisi tarafından red edilmiştir. Mihri Belli'nin Siyasal Bilgiler Fakültesinde verdiği konferansın Türk Solu Dergisinde yayımlanan özetinden sorumlu tutulamayacağı hakkındaki itirazın red gerekçesi, hukukçuların ilgisini çekecek niteliktedir. Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi Reisi, Mihri Belli'nin konferansına dair Türk Solu dergisinde çıkan haberi tekdiz etmemiş olmasın, konferansın özeti veren haberin doğru olduğunun kabul ve teyidi olarak kabul etmiş ve bu gerekçe ile tevkife itirazı red ederek tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

Ayrıca, Vahap Erdoğan arkadaşımız hakkında ikinci tevkif müzekkeresi de kesilmiştir. Gerek Metin Demirtaş'ın tevkifine, gerek Vahap Erdoğan hakkındaki bu ikinci tevkif kararına itiraz edilmiş ise de henüz bu konuda bir karar alınmamıştır.

F.K.F. Kurultayı Yapıldı

Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun ikinci büyük Kurultayı 22-24 mart günleri Ankara'da yapıldı.

100'den fazla delegenin katıldığı FKF kongresinde, bundan önceki yöneticilerin hatalı tutum ve davranışları sert bir dille eleştirilmiştir. Sosyalist gençliğin eylem istegini dile getiren muhalefet grubu sözcüleri «sokak gösterileri faşizmi hızlandırır» mantığının yanlış olduğunu söylemişler, «faşizmi teşvik eden gerçek kuvvet emperyalizmdir. Türk devrimcilerinin davranışları ve devrimci hareketin büyümesi sonucunda, karşı devrimciler, çıkarlarını tehlikeye gördükleri an devrimci hareketi yok etmek amacıyla bu yola baş vuracaklardır. O halde bu tarihi gelişimin bir sonucudur. Devrimcilerin görevi, «düşmanın üstüne üstüne gitmeyi bilmektir.» Faşizm gelir diye harekete geçmemek, faşizme teslim olmaktır, görüşünü savunmuşlardır.

Bugünün Türk toplumunda hâkim gelişkinin emperyalizm ile geniş halk kitleleri arasında olduğunu belirten muhalefet grubu sözcüsü Doğu Perinçek, emperyalizme ve köktü dışarda olan kapitalizme karşı, gençliğin bir bütün halinde mücadele etmesi gerektiğini savunmuştur. FKF Kurultayında kabul edilen karar tasarısında ise şöyle denmektedir: «Bütün dünya emekçilerinin ve geri bırakılmış ülkelerdeki mazlum halkların baş düşmanı olan emperyalizmin ve işbirlikçi sınıflar egemenliğinin ve kapitalist sömürü düzeninin sonu yaklaşmaktadır. II. Dünya Savaşından sonraki devrede dünya olaylarına şekil veren temel gelişmeler, birbirlerini de etkileyerek, amansız bir keskinlik noktasına gelmişlerdir.»

Eylemde hata, doğru eylem çizgisini bulamamak, takip edilen yolun yanlış olduğunu gösterir. Bu gerçeği çok iyi anlayan muhalefet grubu, inanıyoruz ki, doğru eylem içinde birlik sloganıyla, bundan sonra bu örgütü gerçek kimliğine kavuşturacaktır.

Süleyman Üstün'ün

Sorgusu

TÖS İstanbul şubesi eski başkanı Süleyman Üstün, «Aşık İhsanî» geccinde hükümetin «manevî şahsiyetini tahkir» ettiği iddiasıyla İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesinde yargılanmıştır. Yargılanması sırasında hâkim Süleyman Üstüne hitaben «Petroli satanlara, madenleri satanlara küfredeni anlamımda Ali Faik Cihan'ı mahkûm edenlere küfretmek ne oluyor onu anlat» demiştir.

Hâkimin özellikle bu konu üzerinde durması önce yadırganmışsada kendisinin Ali Faik Cihan'ı 142 den 7 yıl hapse mahkûm eden Trabzon Ağır Ceza Mahkemesinin Reisi olduğu öğrenilince hassasiyetin sebebi anlaşılmuştur.

142 İşliyor

Stalin'in «Sosyalizmin bugünkü meseleleri» adlı kitapta T.C. kanununun 142. maddesini ihlâl ederek komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla, Sol Yayınları sahibi Muzaffer Erdost, Ankara İkinci Sorgu Yargıçlığı'na çağırılarak ifadesi alınmıştır.



Haim Bar — Lev Dayan'a vekâlet...



Kral Hüseyin

İsrail'in Saldırısı

Geçen hafta İsrail ordusu, tanklar ve helikopterlerle Ürdün sınırı boyundaki Arap gerilla üslerine karşı taarruza geçmişti. Ölü Deniz'in Kuzeyinde ve Güneyinde devam eden çarpışmalar, Karama kasabasında yoğun bir hal almıştı. 15 saat kadar süren çarpışmalarda İsrail 23 ölü, 20 yaralı; Filistin gerillaları da 200 ölü, 100 kadar da esir vermişlerdi.

Geçen haftada Ürdün nehrinin batısındaki Arap topraklarından önemli bir kısmını işgal eden İsrail kuvvetlerinin zamanla bu durumu, karşı tarafa kabul ettirme yoluna gidecekleri halde, saldırıya devam etmeleri sebepsiz değildir. İsrail'i korkutan Arap birliği veya Birleşmiş Milletler müdahalesi değil, Filistin komandolarıdır. Filistinliler artık Birleşmiş Milletlerden, masabaşı toplantılarından, Arap birliğinden ve klasik savaş usullerinden, haklı olarak umudu kesmiş ve tek çıkar yol olan gerilla savaşına başlamışlardır. Bugün sayıları 1.300.000'e çıkan Filistinliler, bir halk savaşı verme durumundadırlar. Her geçen gün «fedailer» denen gerillaların sayısı artmaktadır. Aydınların çoğunluğu teşkil ettiği 2 bin fedai, bütün Arap ülkeleri halklarının desteğine sahiptir. Irak ve Suriye binlerce gerillacıyı eğitmekte, Basra Körfezi ülkeleri para yardımıyla bulundurmaktadırlar. Filistin gerillaları en çok Ürdün'ün batısında faaliyet göstermektedir. İsrail hava alanlarını, demiryollarını tahrip etmekte, İsrail askeri birliklerine karşı gerilla savaşı yürütmektedirler. Golan ve Gazan bölgelerine ağır kayıplar vermişlerdir. Telaviv yakınlarına kadar sokulan Filistin fedaileri, tedhiş hareketlerinde çok başarılı olmuş ve hatât Moşe Dayan'a suikast bile hazırlamışlardır. İsrail'in son saldırısı, Birleşmiş Milletlerde geniş yankı uyandırmış, İngiltere, Fransa, Amerika, Sovyetler Birliği delegeleri İsrail'i suçlamışlardır. Ama gene de en olumlu tepkiyi Afrika ve Asya delegeleri göstermiş ve Filistin gerillalarının millî kurtuluş savaşını yürekten desteklemişlerdir. Arnavutluk, İsrail saldırısının temel nedeninin, İsrail'in işgal ettiği toprakları genişletme isteği olduğunu iddia etmektedir. Fakat Dayan'ın verdiği demeçlerde de belirtildiği gibi, İsrail artık genişleme emelleriyle değil, ele geçirdiği toprakları tehdit eden gerillaların yarattığı korkuyla muhafaza etme çabasına düşmüştür. Birleşmiş Milletlerin ve Kral Hüseyin'in çağrısı üzerine toplanacak olan Arap zirve toplantısı Filistin halkının sorunlarını çözümlemeyecektir.

Filistinliler İsrail'in elinde olmayan tek silâhı, yani halk savaşını kullanmaktadırlar. Fedailer, Birleşmiş Milletlere bel bağlamadan kendi birliklerini kuvvetlendirme yoluna gitmişlerdir. Bugün gerillalardan 200'ünün ölmesi veya üslerinin dağıtılması onlar için bir darbe değil, bir tecrübe olmuştur. İsrail birlikleri «konaklama» durumundadır. Bu devrede Filistin fedailerinin yapacakları şey, halkı harekete geçirmek ve tedhiş hareketlerine devam etmektir. Filistinliler millî kurtuluş savaşlarında doğru stratejiyi buldukları için İsrail'in artık başarı şansı yoktur.

Mısır'daki Son

Kabine Değişikliği

Bir ay önce büyük sanayi merkezlerinde başlayan rejim-aleyhtarı işçi ve öğrenci hareketleri, gitgide ülke çapına yayılmış ve Mısır'ı günümüzdeki siyasi buhrana sürüklemiştir. Esas itibarıyla hükümet-aleyhtarı bir nitelik taşıyan gösterilerin, aynı zamanda Nâsır'a da karşı olduğu söylenemez. Başta öğrenci işçiler, daha sonra da bütün halkın katıldığı hareket, Nâsır'ın çevresini alarak, liderle halkın bağlantısını koparan

idareci kadroya yöneltilmiştir.

1952'deki rejim değişikliği sırasında kendilerine vadedenleri alamayan sanayi işçilerinin kendiliğinden gelişen ayaklanma hareketi, öğrencilerin de desteği ile diğer şehirlere yayılmıştır. Bu arada, polis öğrenci gösterilerini bastırmak amacıyla şiddet tedbirlerine başvurulması da, halk arasında, polis, dolayısıyla hükümet aleyhtarı bir akımnın ortaya çıkışını hızlandırmış, polise gerekli yönde emirler verildiği halde huzursuzluk yatıştırılmamıştır.

İsrail yenilgisinde rol oynadıkları gerekçesiyle yargılanan ordu komutanlarına çok hafif cezalar verilmesi adı geçen hareketi hazırlayan sebeplerden -daha doğrusu, bahanelerden - biri olarak sayılabilir. Herneka'dan Nâsır'a çağırılan hoşnutsuzluğu gidermek üzere duruşmaların tekrarlanması yolunda emir vermişse de, meselenin esasına inemediğinden siyasi buhranı önleyememiştir.

Esas itibarıyla hükümete-karşı ayaklanan kitlenin homojen olmayışı dikkati çekmektedir. Sol'cu cephe, son İsrail savaşındaki hatalı tutumunu eleştirmekle yetinmeyip, yoksul halk kitlelerine vad edilen reformların gerçekleştirilmesi, ve idari teşkilâtta aksaklıkların süratle giderilerek Mısır'ın, Arap dünyasında sarsılmış olan itibarının yeniden tesisi amacını gütmektedir. Öte yandan sağcı kanat, özellikle tek legal siyasi parti ve üniversite çevrelerini ele geçirme güdüsüyle öğrenci teşekküllerine el atmış; bir taraftan rejim-aleyhtarı harekette ileri güçlerle işbirliğine giderken, diğer taraftan, bu ilk hedefe varıldığı zaman solcuları elimine ederek Mısır'da teok-



ZEKERİYA MUHİTTİN

ratik bir devlet kurulması çabalarına girişmiştir.

Son kabine değişikliği, yukarıda değinilen gelişmeler açısından ele alındığında, görüldüğünden çok daha sathi ve geçici bir tedbir niteliği taşıdığı anlaşılmaktadır. 31 üyelik kabinede değişen bakanlar sadece teknik işleri yürüten şahıslardır. Yani köklü bir politika değişikliğinden söz edilemez. Hâlâ halk arasında itibarını korumakta olan Nâsır, son gelişmeler karşısında, özellikle dış düşmana karşı birleşme durumunda oldukları bir sırada, halkın tüm desteğini kazanmak güdüsüyle, karışıklığı hiç deşile kısa bir süre için yatıştıracağını umduğu bir tedbire başvurmakta sadece. Halk çıkarlarının korunması esasına dayanan köklü reformların ileride yapıp yapılmıyacağı meselesi hâlâ tartışmalara açıktır.

Çin'deki Son Yabancı Sömürgeler

Birkaç yıl önce, Hong-Kong'u İngilizlerde bırakacak mısınız? Sorusuna; Mao Çe Tung, «öyle bir mesele yoktur, gerektiğinde, bir telefon kâfi gelir» cevabını vermişti.

Bugünlerde, Hong-Kong'un tam karşısında olan Makao, Portekiz sömürgesindeki durum, bu sözü doğruladı. Makao'nun yanıbaşındaki Taipa adasında yasak bölgede bir okul inşa eden köylüleri, polis dağıtmıştı. Bunun üzerine gösteriler birbirini izlemiş; Mao'nun kırmızı kitabından parçalar, valinin sarayında bile okunmuş, buna karşı gelmek isteyen nöbetçilerle talebe çarpışmıştı.

Sekiz genç ölüne, resmi daireler yağma edilmiş ve Makao fâtihi Alvariz'in heykeli alaşağı edilmişti.

Portekizli vali diretince, vergi ve hizmet grevi başlamış, sonunda Vali, şartsız olarak teslim olmak zorunda bırakılmıştı.

Valinin imzaladığı bildiri şöyledir: «3 Arahk Kanlı olayların, bütün sorumluluğu bana aittir. Bunlar ağır suçlar ve cinayetlerdir. Askeri Komutan, polis müdürü ve muavini işden uzaklaştırılmış ve mahkemeye verilmiştir. Vali olarak, 2.058.424 dolar tazminat ödemesi kabul ediyorum. Bu tazminatı halka dağıtmak için, bir Halk Komitesi kurulmasını rica ederim.»

Ayrıca, bütün önemli kararlarda Çinlilerin kabulü şarttır.

Görüldüğü gibi, bir telefon etmek, yetiveriyor; Hong-Kong için de öyle, ticaret bakımından yarar oldukça, uslu durmak şartıyla İngilizler, orada durabilirler; o kadar...

Geniş Savaş Cephesi

Yorum. L. KANINİN

Okyanus aşırı propaganda; A.B.D.'nin Vietnam'daki saldırısı ile ilgili olarak çeşitli şeyler uydurmuştur. Bunlardan biri yâni en yaygın olanı şudur. A.B.D., gûya «bu ülke hükûmetinin ve halkının arzusu üzerine» Güney Vietnam'da bulunmaktadır ve sadece «Vietkong» ve onun çok sayıda «ajanları», Amerikan müdahaleciliğine karşı çıkmaktadır.

Bu sözlerle, en başından beri inanan azdır. Güney Vietnam'daki son olaylar, sahte uydurmaları kat'i olarak yalanlamıştır. Mekong deltası ile 17. enlem arasında; bütün Amerikan — Saygon sistemini sarsan, Güney Vietnam milliyetçilerinin geniş taarruz hareketleri devam etmektedir. Bu taarruz, Vietnam halkının kurtuluş mücadelesinin yeni bir safhaya girdiğini inandırıcı bir şekilde göstermektedir.

lermektedir. Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesi; bu mücadelenin ruhu ve bu mücadelenin teşkilâtlandırılmış esası olarak ortaya çıkmaktadır.

Güney Vietnam milliyetçilerinin şimdiki başarıları; Millî Kurtuluş Cephesinin, altı ay önce kabul edilen yeni siyasi programı ile önemli derecede sağlanmaktadır. Programın parolası tüm halkın arzusudur. Meselâ, Amerikan saldırganlarının kovulması ile ilgili esas maddeyi ele alalım, cephenin kadrosuna girmiyenler de dahil olmak üzere demokratlar, milliyetçiler, budistler, tüm Vietnam milliyetçi kuvvetleri bu maddeden yanadırlar. Cephenin programı, muazzam bir çekme kudretine sahiptir. En geniş halk tabakaları programı desteklemektedir.

Millî Kurtuluş Cephesinin programı esasında gelişen, Güney Vietnam silâhlı kuvvetlerinin ve halkının kurtuluş savaşı, önemli askeri ve siyasi zaferlerle neticelenmiştir. Bir çok milliyetçi gruplar, münferit şahıslar ve keza, kukla ordunun ayaklanan küt'aları da; Amerikan istilâcılara ve onların yerli uşaklarına karşı yapılan savaşa katılmaktadırlar. Bu durum; Güney Vietnam'da Milliyetçi ve barışsever kuvvetler birliğinin kurulmasına sebep olmuştur. Birlik; Thieu — Ky'nin kukla grupunu devirme, millî koalisyona hükümeti kurma, saldırgan orduları Güney Vietnam'dan kovma amacını gütmektedir. Birlik; Millî Kurtuluş Cephesi ile birlikte ortak çabalarda bulunarak ülkenin bağımsızlık ve egemenliğini sağlamaya çalışmaktadır.

Güney Vietnam halkının, kurtuluş savaş cephesinin genişletilmesi — Millî Kurtuluş Cephesi siyasi programının, tek bir teşkilâtın, herhangi «dar» amaçlarından uzak olduğunu ve tüm milletin çıkarlarını gözönüne aldığı bir kez daha doğrulanmaktadır. Bu sebeple program; Güney Vietnam halkının kurtuluş savaşında önemli bir rol oynamaktadır ve oynayacaktır.

Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesinin programı; Kuzey Vietnam Hükûmetinin dört maddesinden de anlaşıldığı gibi, Vietnam'daki durumun düzenlenmesi için bir temel olarak hizmet etmektedir. Vietnam'da barışa giden yol şu hususlara ihtiyaz göstermektedir. Amerikan saldırısının, Kuzey Vietnam'a karşı yaptığı bütün saldırılara derhal son vermesi, A.B.D. ve mütteliklerinin ordularını Vietnam'dan çekmesi hariceten müdahale olmadan Vietnam halkının kendi meselelerini bizzat kendisinin çözülmesi gibi hiç kimse tarafından alınmayan haklara saygı göstermek. Millî Kurtuluş Cephesinin programı bilhassa bunu ilân etmektedir ve bilhassa bu nedenle dünya kamu oyu tarafından tasvip edilmektedir.

Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesi programı; Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından desteklenmektedir. Varsova Antlaşmasına iştirak eden ülkelerin siyasi istişare komitesinin Sofya toplantısında kabul edilen deklarasyonu; sosyalist ülkelerin kardeş Vietnam halkı ile dayanışmasının ne kadar kudretli olduğunu inandırıcı bir delildir. 19 Mart, Vietnam günü olarak kabul edilmektedir. O gün Sovyet halkı yeniden, Vietnam milliyetçilerine askeri yardım yapmıştır.

Amerikan propagandasının zavallı uydurmalarına karşı gerçek olaylar ileri sürmektedir. A.B.D. nin saldırısına karşı tüm Güney Vietnam halkı ayaklanmıştır. Millî Kurtuluş Cephesinin siyasi programını; ülkenin bütün barışsever güçleri desteklemektedir.

«Westy»

Vietnamdan Ayrıldı

Geçen hafta, General Westmoreland, Vietnam'daki Amerikan Kuvvetleri Başkumandanlığı görevinden alınmış ve 2 Temmuz'da başlayacağı Kara Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı'na getirilmiştir. Westmoreland, 1964 yılı ilkbaharında Vietnam'daki görevine atanmış, 1965 Şubat'ında ise ünlü tırmanma politikasına başlamıştı. O



günden bu yana Vietnam ve Amerikan halklarını kana bulayan bu tırmanma politikası, yalnız Westmoreland'ın değil, Conson iktidarının temsil ettiği Amerikan sermaye çevrelerinin eseridir. Bu bakımdan Westmoreland'ın Vietnam'daki görevinden ayrılması ile Vietnam politikasının değişmesi gibi bir sonuca varılamaz. Bu kararın alınmasında Conson'un seçim arefesinde giriştiği oy toplama kampanyasının büyük etkisi olduğu şüphesizdir. Ayrıca, Vietnam halkının kazandığı büyük başarılar, Conson'u Vietnam'da bazı taktik değişikliklerine sürüklemiştir. Westmoreland yerine kim getirilirse getirilsin, Amerikan emperyalizmi varolduğu, Vietnam'da ve diğer ülkelerde girişilen saldırgan savaşların devam edeceği açıktır.

Amerika Yunanistana Silah Yardımına Devam Edecek

21 Mart günü Amerikan Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, son bir ay içinde Yunanistan'da olumlu gelişmeler kaydedildiğini gördüklerini, ve sonbahara kadar, Amerika Birleşik Devletlerinin Yunanistan'a yaptığı askeri yardıma yeniden başlamasının muhtemel olduğunu açıklamışlardır.

Dışişleri Bakanlığının Yunanistan'daki politik gelişmeler hakkındaki görüşü, Hükûmetle ilişkisi olmayan örgütler için hazırlanan Dış Politika konferansında ve A.B.D. yetkilileri ile yapılan mülâkatlarda açıklanmıştır.

Yetkililer, diğer NATO ülkeleri ile birlikte, Amerika'nın, diplomatik temaslara vasıtasıyla askeri cuntaya baskı yapmış olduğunu ve bunun neticesi olarak, cuntanın 1 Nisan 1967 de başa geçişinden bu yana demokrasiye dönüş için, bir gelişme görüldüğünü belirtmişlerdir.

Cuntanın hazırlanmış olduğu anayasa tasarısının, plebisite sunulacağı 1 Eylül tarihi büyük bir önem taşımaktadır. Yetkililer anayasa taslağı kabul edildiği takdirde, A.B.D. Yunanistan'a askeri yardıma devam etmeye başlaması ihtimalinin gelişeceğini söylemektedirler. Çünkü Yunanistan stratejik bir NATO üyesidir.

Fakat yetkililer kesin kararın alınmamış olduğunu ve Amerika'lı uzmanların, cunta tarafından hazırlanan anayasanın ne dereceye kadar «demokratik» olduğu konusunda henüz bir fikre sahip olmadıklarını özellikle belirtmişlerdir. Yine yetkililer Yunanistan ile diplomatik ilişkilerin yeniden kurulmasının iyi sonuçlar yaratmış olduğuna inanmaktadırlar.

A.B.D. Yunanlı liderler, Amerika ile kurulacak iyi ilişkilerin ve Amerika'nın yaptığı askeri yardımın yeniden başlamasının, Yunanistan'ın demokrasiye doğru gidişine bağlı olduğunu kabul ettirmişlerdir.

Hatırlanacağı gibi, darbeyi müteakiben, A.B.D. Yunanistan'a yapmakta olduğu yardımı kestiğini ve ülke ile olan diplomatik ilişkilerini de gözden geçirmekte olduğunu bildirmiştir.

İtalyan Gençliği

Roma'da sol eğilimli gençlerin yaptıkları kitle hareketleri, İtalya'da 11 üniversitenin felce uğramasına yol açmıştır. Öğrenciler hareketlerini bozuk eğitim sistemine karşı yöneltmişler ve polisle çatışmalarında yüzlerce yaralı vermişlerdir. Roma'daki öğrenci hareketleir, Milano, Torino, Trieste ve Padna'daki öğrenci kitlelerine de yayılmıştır. Polisin gaz bombaları, dayak ve tevkifle müdahalelerine öğrenciler, taş ve sopalarla karşılık vermektedirler. Gösteriler sırasında gençlerin, Mao Tse — Tung'dan cümleler söyledikleri ve «devrim devrim» diye bağırarak görülmüştür.

İtalyan basınında çıkan bir yazıda, gençlerin gösterileri İtalya için, «halâdilemez bir durum» olarak nitelenmekte ve «Çin politikasına kurban olan gençlerle devletin yakından ilgilenmesi» istenmektedir. İtalya'nın telaşa kapılan çevreleri şöyle sormaktadır: «Bu küstah Çin özentisi istismarcıları yakalamak ve lâıyk oldukları cezayı vermek için daha ne bek-

leniyor? Sigara içen çocuklara ağır cezalar verilirken, elinde bomba taşıyan gençler neden cezalandırılmıyor?»

Öğrencilerin kıpırdanışları ne devlet müdahalesiyle ne de okulları kapatmakla önlenemez gibi değildir. Son çarpışmalarda, Japonlara has uzun eskrim sopaları kullanılan ve çete tekniğiyle dövüşen öğrencilerin, birkaç gaz bombasıyla susturulamayacağı açıktır.

Brezilyanın kurtuluşu uzun sürecektir

Eski Pernanbuk devlet valisi Migel Are; «Brezilya'nın kurtuluşu uzun vâdeli bir işdir. Bu kurtuluş ancak halkımızı tüm olarak seferber edecek olan anti-emperyalist bir akım tarafından sağlanacaktır» demiştir.

Cunta, Are'yi 1964 de bir yıla mahkûm etmişti; 1965 den sonra Cezair'e sığınmıştı.

Yakında vatanına döneceğini bildiren Are; «Ne Lakerda'nın geniş cephesi ve onu destekleyen reis Kubicek ve Gular, ne de Demokrat cephe etkili bir muhalefet yapamaz, çünkü bunlar sistemin içindedirler. Onun çerçevesinde iş görüyorlar. Kurtuluş, ancak geniş bir halk hareketinin eseri olacaktır» demiştir.

Türkiye

Basımevindeki

Grev 40. Gününde

İşveren'in grev gözcülerini aldatıp, yarıda kalan işleri başka işyerlerinde tamamlama teşebbüsü yenilgiye uğramıştır. Grev gözcüleri gerekli uyarıklığı göstermiş Basın — İş Sendikasının da müdahalesi ile iş Savcılığı intikal ettirilmiştir.



Willi Brant Nurenberg'te tartaklanıyor.

Alman Sosyalist Partisi Kongresinde Ayaklanma

Nürenberg şehrinde toplanan Alman Sosyalist partisi B. kongresinin açılış töreninde Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Willi Brand «Halk düşmanları», «Sahte sosyalist», «Yaşasın Ho Şi Minh» diye karşılanmış ve gençler tarafından hırpalanmıştır.

Son aylarda partinin dört bölgede seçimi kaybetmesi, Ruhr bölgesinde ise gerilemesi koalisyona ve idare maslahatçılığa karşı şiddetli bir akım yaratmıştı.

Villi Brand güven oyunu ancak 129 karşı 173 delege oyu ile sağlayabilmiştir.

1 — Polonya ile olan hududun tanınması; 2 — Vietnam'daki bombardımanların durdurulması ve Cenevre anlaşmalarına göre barış; 3 — Atom silâhları üretimi veya satın alınmaması barışa karşı olduğunun ilânı, gibi oybirliği ile kabul edilen önergeler kongrenin havasını belirtmektedir.

BİZ ESKİLER

Mihri BELLİ

Bugünkü ortamda böyle bir yazıyı yayınlamaya kalkışmanın bazı sakıncaları olduğunu bilmez değiliz. Biz «Eskiler» in çok özel, çok ilginç bir durumumuz vardır: Yıllar boyu hakkımızdaki en olumlu yargı, erken öten horoz sayılmak olmuştur. Tek parti zamanında da, çok partili düzende de kötü kişi olarak bakılmıştır bizlere. Türlü haller gelmiştir başımıza. On yıllık Menderes devrinin hemen tümünü hapislerde, sürgünlerde geçirmiş olanlarımız çoktur. Besbelli ki bizim alnyazımızda aforozdan kurtulmak, itibarlı sosyalist sayılmak yok. Meğer ki Türkiye'nin göklerinden sisler kalka ve ak koyunla kara koyun iyice ayırt edile.

27 Mayıs gelir. Birkaç gün önce Menderes'in siyasi polisi bize ay içinde sürüleceğimizi tebliğ etmiştir. Sürgün kalker, seviniriz. Birkaç ay geçer. Bu yeni gelen subaylar besbelli ki iyi niyetli kimseler, diye düşünürüz. Biz de görüşlerimizi kaleme alsak deriz. Ve çıkacak olan bir dergiye bir yazı yazarız. Yazıda öz olarak: «Elinize fırsat geçmiştir. Kırılmayınız. Bir toprak reformcuğ yapınız. Türk köylüsü devrimci aydın elinden toprak alsın, devrimin kendi yararına somut sonuçlarını kendi gözüyle görsün. Bir daha Menderes gibilerini sepmiyecektir. Köy emekçisi sizi tarih boyunca hayırla anacaktır» deriz. Tekmi umduğumuz gibi olmaz. Dergi daha matbaadayken toplatılır ve dergi ile ilgili kim var kim yok, Birinci Şubenin hücrelerini boylarız. Aylarca yatarız o hücrelerde. Ama biz gene kimseye küsmeyiz. Davranışları, olayları, kişisel açıdan değil, tarihsel ortam içinde değerlendirme çabasındayız biz. 27 Mayıs, onu hazırlayanların birçoğunun iradeleri dışında birşeyler depreştirmişti Türkiye'de. Toplumdaki birikim bir ölçüde dışa vurmuştur. 27 Mayıs'tan sonraki Türkiye artık eski Türkiye değildir.

Evet biz «Eskilerin» durumu çok ilginçtir. Şimdi kalkıp da kendi imzamızla «Allah Biddir» diye yazsak, profesör unvanlı bir bilirkişi çıkar. «Bakın, bir (1) sayıyı çekicin sapına ne kadar benziyor! Hani bunun oracı?» der ve biz «orak-çekiç resmi çizerek 142'nci maddeyi ihlâlden mahkûme veriliriz.

Oysa bizim söylediklerimiz öyle pek korkunç şeyler değildir. Ancak, ta başından beri tutarlı bir çizgiyi izleme ve devrimci bilincimizle yaşamımızı bağdaştırma çabasındayız olduğumuzdan, bizim sözümüz kimi yerde ağırlık taşır; kimi yerde de ağır gelir: Biz bilime ve Türkiye'nin gerçeklerine uygun konuşma, hem oportünizmden, hem sol gevezeliklerden kaçınma çabasındayız. Bir de entelektüel dürüstlükten ayrılmama ve de tutarlı olma çabasındayız. Biz Türkiye'nin çalışan insanının toplumumuzdaki güçler dengesinde «ağırlığını hakkıyla koyabilmesi» için, emekçileri bilinçlendirme ve örgütlendirme ve genç militan kadrolar yetiştirme işini ana görev sayan ve klasik partililik geleneklerinden uzak durmasını bilen, gerçek bir sosyalist örgüt kurmanın şart olduğunu söyleriz. Biz Türk toplumunu doğru yorumlamayı, toplumumuzdaki sınıf, zümre ve kurumları, devrim açısından doğru değerlendirmeyi savunuruz. Sosyalizme başka türlü varılamaz deriz. Bu yüzden de Türk toplumunun hemen önündeki devrimci görevi yerine getirebilmemiz için, her şeyden önce emperyalizmin sömürü alanı olmaktan kurtulmamız ve işbirlikçi etkisiz duruma getirebilmemiz için tüm yurtseverler omuz omuza vermelidirler deriz. Tüm millîci güçler, ayrı ayrı kimlikleriyle, karşılıklı saygı havası içinde, emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı Devrimci Millî Güçbirliğini kuralım deriz.

Karşılık, dostun düşmanın bizi yasa-dışı bırakmasıdır. Türkiye'de adamı yasa-dışı bırakma, Amerikan emperyalizminin bir numaralı ideolojik ihraç malı Anti-komünizm silâhını patlatmakla olur. Sağcılar bu silâhtan yararlanmalarını doğal karşılar. Ama bizde kimi sol geçinenlerin de sıkıınca bu silâhtan medet ummaları acıdır. Birincilerin halktan yana olumlu fikir karşısında tepkisi: «Kahrölsun komünistler!» «Moskovaya! Moskovaya!» diye bağırarak olur. İkincilerin tepkisi o kadar kabaca değildir: Oportünistçe davranışları eleştirilince «tepeden imcecilikle», «ihtilâlcî sosyalistlikle», «İllegal eylem hastalığı» ile suçlarlar adamı. Kenarda köşede «aman böylelerinden uzak durun, yoksa başınız belâya girer» derler hakkımızda. Biraz da haklıdır bu söylediklerinde. Çünkü bizlere yakın durma, bugünedek kimsese ne güven ne de «itibar» getirmemiştir. Ve kim bu toplumda burnunu kanatmadan sosyalistlik oynamak isteyeysen, bu koşullar sürdükçe, bizden kenar gezmelidir.

Ama niçin bu böyledir? Çünkü henüz Türkiye'de gerçek bir özgürlük ortamı yoktur. Çünkü gerçekten demokratik Türkiye'yi kurma işi, henüz başarılmaya gereken, önümüzdeki bir görevdir. Çünkü Türkiye'de şu anda ancak ünlü 141'inci, 142'nci maddeler gölgesinde sosyalistlik oynamaya izin vardır. Ve bu koşullar yüzündendir ki, yurdumuzda tüm millîci güçler, kendi kimlikleriyle ortaya çıkıp, ileri, refah, halkçı bir Türkiye'yi kurma amacını güden anti-emperyalist ulusal güçbirliğini kuramamaktadırlar. Bu koşullar sürüp gitmesi, besbelli ki, Milliyetçiler safını zayıf düşürmektedir. Ve kim bu ortamda rahatlık duyabiliyorsa, kim 141'inci madde gölgesinde sosyalistlik oynamakla avunabiliyorsa, o, en azından, yanlışların en derinine düşmüş bir kimsedir. Türkiye'de gerçek özgürlük ortamını yaratma uğruna savaş, millî bağımsızlık uğruna, gerçek demokrasi uğruna, sosyalizm uğruna savaşın ayrılmaz bir parçasıdır.

ANKARA'NIN ÇÖPÇÜLÜĞÜ

Ankara'nın elleri nasırlı, yürekleri pak 2000 çöpçüsü vardır. Ankara'nın, elleri nasırlı, yürekleri pak 2000 çöpçüsünün, bir «Off anam of» ardına gizlenmiş derterleri vardır.

Ve bizim elleri nasırlı, yürekleri pak çöpçülere, derdimize dil oluruz diye verilmis sözümüz vardır.

Oyleyse anlatalım...

Ankara çöpçüleri, üç önemli özelliğe sahip. Bir kere, Başkent gibi, politik atmosferin en elektrikli olduğu bir çevrede yaşarlar. Başkent'in işlek caddelerinde kırımsız yüzlerinde, kısıp gözleriyle donuk ve uzak bakarlar adama. Ama kışın soğuktan, yazın sıcağtan, baharın tozdan kısılmış bu gözler, Amerikan sömürsüyle, satılmışların oyunlarıyla öylesine yüzyüzedir ki, bunu görmeden geçemezler. «Proletaryanın hizmet işçileri kesiminden olan Belediye Temizlik İşçilerimiz», yani çöpçüler, «Sınıfsal nitelikleri gereği», yani elleri nasırlı olduğundan, «milli demokratik devrimin ve giderek sosyalist devrimin», yani gavura ve patronlara karşı direncin, objektif şartları içindedirler, yani açtırlar. Ayrıca Amerikan emperyalizmi ile ve yerli işbirlikçileri ile, yani gavurla ve kodamanlarla, bugünkü yaşantıları içinde burun buruna olduklarından, ve Ankara, sol hareketlerin en yoğunlaştığı yer olduğundan, çöpçülerin, «Devrimin subjektif şartları» içinde olması, yani kirli ellerinin sertleşmiş nasırlarına bakıp mânâlı gülümsemeleri gerekir.

İkincisi Ankara çöpçüleri, tüzüğünde resmen «sosyalist»tir diye yazan Türkiye İş Sendikası'nın üyesidirler. Ve bu sosyalist sendikamızın, vefakâr üyeleri, belediye'nin bütün propagandasına rağmen işten atılma gibi korkunç bir tehlike karşısında bile, bugüne kadar sendikalarından ayrılmamışlardır.

Boz elbiseleri içinde birbirine benzeyen çöpçülerin, bir üçüncü ve bir büyük özellikleri daha var. Hemen hepsinin katıldığı Ankara'nın sosyalist caddelerini, çöp kokusuna bulayan on günlük

bir grev, memur sayılan işçilerin işi olduklarını ispatlamaya çalıştıkları, sosyalist kuruluşların desteklemek üzere, polislerin ise copları ile kösteklemek üzere katıldığı bir grev. Öyle bir grev ki sizin partiniz Türkiye İşçi Partisidir, sendikamız sosyalisttir, dava uzun süredir diye nutuklar çekilmiş, bildiriler dağıtılmıştı. Üstelik Hipodromdan Kurtuluş'a kadar 2000 çöpçünün ve devrimci gençlerin katıldığı yürüyüşte Ankara çöpçüleri nasırlı ellerini yumruk yapıp, temiz yürekleriyle «Kahrolsun Amerika», «Yaşasın işçiler», «İşçi, köylü meclise», «Bağımsız Türkiye isteriz» diye bağınmışlardı.

Aralarında biz de vardık. Grevde beraber ekmek yedik, türküy söyledik, halay çektik. Polisler grevi bastığında beraber direndik, sonra beraber beklemeye koyulduk. Ve zaman geçti.

İşte durum böyleyken, gidelim bakalım dedik, dostlar, canlar, ne âlemde, Ankara'nın «sosyalist çöpçüleri» hangi yolu izliyorlar. Ve gecekondularda geçen uzun tartışmalar, bardak bardak içilen çaylar, «gene gelin, unutmayın» sözleri sonrasında, gördük ki, Ankara çöpçüleri dönen oyunlardan habersiz, gecekonduların dört sağır duvarı arasında yaşar durur.

Türk işçi sınıfının sorunlarının analizi için, iki önemli araç vardır. Birincisi bilimsel sosyalizmin ilkeleri, ikincisi ise işçi sınıfı ile organik bağın. Türkiye, üretim ilişkileri yarı feodal ve yarı kapitalist özellikler gösteren, emperyalizmin boyunduruğunda, sanayileşmemiş bir ülkedir. Tarımın ve sanayinin belli kesimlerinde kapitalist üretim ilişkilerine geçiş görülürse de, üst yapı kurumlarının değişimi, alt yapının değişiminden daha yavaş ve uzun süreli bir gelişim izlediğinden, Türkiye'de genellikle feodal üst yapı hâkimdir. Kapitalist üretim ilişkilerine geçmiş kesimlerdeki tarım ve sanayii işçileri için de bu geçerlidir. Bu yüzden Türk işçisini gerçekten tanımak için ne anket, ne de ista-

tistik yeterlidir. Anonim insan ilişkilerinden uzaklaşmak, yüzyüze ilişkiler kurmak, işçinin ekmeğini yemek, gecekondusuna girmek ve arada doğru bir haberleşme kurmak şarttır. Bugün Türkiye'de işçiler üzerine söz söyleyen her kişi, işçilerle, «bir sigara yak» diye başlayan ve onların günlük sorunlarını kapsayan konuşmalar yapmak zorundadır. Hem de tekrar tekrar, sabırlı ve dikkatli bir gözlemlerle. İşçi olduktan sonra da, köyü içinde taşıyan, yarı feodal işçinin sorunları ve sınıf bilinci, ancak, anket, istatistik ve bilimsel sosyalizm verilerinin, yüzyüze ilişkilerle destellenmesiyle analiz edilebilir.

KİMDİR BU ÇÖPÇÜLER:

«Kalecik'ten geldik, köyde biraz bağ, biraz da toprak var. Güzün gidip parasını alırsız. Şarap, rakı yapıp getiririz şehre. Yok can, satmayız üzümü, toprağı çoktur ya kulağasma... Süryüyle anca yeter kendimize. Benim babamın uşak var hangi birimize yetecek. Yette geri dönmem mi... Orda elimize 400 lira geçmez ama, köylük yer nasıl olsa geçinir gideriz. Burda et bilem yiyemiyoruz. Ağa mı sorarsın, çoktur bizde. Bin dönümü aşar tarlaları. Yövmiye'nin işçi çalıştırılır. Makinaları vardır. Ama ortakçılık eden de çok elbet.»

«Denizli'den geldim, 2000 çöpçü içinde Ege'den olanlar beş kişiyi aşmaz. Köyde toprak var ama, babamgil işlettir. Bir de analık olunca temelli çekilmez. Bizde binlerce dönüm toprağı olan vardır. Hem işçi çalışır, hem de ortakçılar. Köy yeri zor iş amma, gene de aranıyordun.»

«Çankırı'lıyız abi, köyde hiç toprak yok. Aha bunun vardı biraz, o da ortakçıya verdi. Ortakçı işlettir, bunlara pay verir, hem o yer hem bu yer. Bizim oralarda traktör gelmezden önce ırgatlar vardı. Şimdi iş ortaklığına ve traktör kiralamağa döndü. Yok abi buralar bize göre değil. Ama geri gitsen n'olacak...

Amcam oğlu da Ankara'ya gelirmiş. Haber ettim, otursun oturduğu yerde deyi. İrezillik burası irezillik.»

«Ben Nevşehir'denim. Ne toprak var ne mülk. Ağanın elinde hepsi. Açtık, toprak yoktu geldik. Hem bura kötü, hem ora. Bizi bu hale koyanların topraksız, işsiz bırakanların...»

«Hepimiz Çorumluyuz. Benim 60 dönüm var köyde. Ama hep bayır, öktüzün bir önünden, bir ardından tutmadıymı devriliverir. Bizde traktör vardır, kiraya verirler. Ben, şahsıma geri dönmek istemem. Geldik bir kere geçinip gidiyoruz. Hem, bizim köy, hani, alevi'dir. Etrafta da sünni köyler... olmuyor işte. Ama bizim arkadaşlar dönmek isterler. Toprak olsa, kredi olsa geri dönerler. Ne de olsa irençberlik başka.»

İşte bugün 300-400 lira maaşla sabah karanlığında işe giden, pazarı tatili olmayan, çöpçülerin genel durumu bu. Köyde toprak yok, ya da çok az. Şehirdeki geçim idare etmiyor. «Altızsı pabuç gibi sürünüp gidiyorlar.» Oturdukları yer, «bir göz bir ara» gecekondudur. Yolu yok, bazan suyu ve elektriği de yok. Evde çocuk, sürüyle. Ya aileleri ya da kendileri köyle ilişki halinde. «Bulguru yağı, şarabı, neyi...» köyden getiriyorlar. «Şehre» gelmişler ama ağzlarında ve gönüllerinde hep «bizim oraların buz gibi suları, güfür güfür yelleri, irençberliğin özlemi.»

Türkiyede genel gidışe bakarsak, topraksız ve az topraklı köylülerin, geçen yıllara oranla arttığını ve toprağın gitmiş, daha az elde toplandığını görürüz, tarım kesiminde makineleşme, traktörün köye girişi, zengin toprak sahiplerine daha fazla toprak işleme olanağı vermiş, böylece küçük toprak sahibi köylülerin, toprakları, ağaların işgaline uğramıştır. Nüfusun artışı da etkisini gösterince topraksız köylü sayısı artmıştır. Bugün Türkiye'nin tarım kesiminde, kesinlikle, feodal veya kapitalist üretim ilişkileri hâkimdir denemez. Tarım kapitalizmi iki tipik yoldan yerleşir. Bi-

rincisi, toprak reformu yapılmadan, feodal mülklerin yavaş yavaş kapitalist işletmeye dönüşümü ile. Örneğin Çarlık Rusyasında, Almanya'da, İtalya'da olduğu gibi. İkincisi de, feodal mülklere, burjuva devrimleriyle el konarak bunların köylülere dağıtılması ile (toprak reformu). Örneğin Fransa'da olduğu gibi. Çöpçülerin birkaç cümleyle çizdikleri, köylük bölgede üretim ilişkileri durumu, Türkiye'nin tarım kesiminde, kapitalist tarım ilişkileri unsurlarının birinci yoldan girdiğini gösterir. Bugün, emperyalizm-ağa-komprador üçlüsünün ortaktığı devam ettiği sürece de, bu ortaklıktan güç alan ağa takımının alt edilmesi, sanayileşmemiş bir Türkiye'nin güçsüz milli burjuvazisinin yapacağı iş değildir. Bir ikinci nokta da emperyalizmin boyunduruğu altında olan ülkelerde, tarım kapitalizminin gelişip serpilmesinin, yarı feodal-yarı sömürge düzenin şartlarına engellendiğidir. Az gelişmiş kapitalizm koşulları altında, tefecilik ve aracılık daha fazla kâr getirirken, tarım sektöründeki artık-değerin, tarım kapitalizminin gerektirdiği yatırımlara yönelmesi çok güçtür. İşte bazı yerde feodal üretim ilişkilerinin, bazı yer-de de kapitalist üretim ilişkilerinin ağır bastığı, fakat Türkiye'deki üretim güçlerinin tarih içinde kapitalist tarım üretim güçleriyle karşılaştırmasını yaparsak, yarı feodal olarak nitelendirilebileceğimiz düzenden gelen çöpçüler de, yarı feodal nitelik taşırlar. Köyde hep ağaya sığınan, sosyal sorunlarını, tefeciye, aracı tüccara veya ağaya çözümlemler köylü, şehre gelip de, çöpçülüğe başlarken, eski sosyal güvenliğini, «birlikte bulmuştur. İçlerinde bir boşluk vardır. Şehirde yapayalnızdırlar. Kime danışacak, kime akıl alacaklar. Bunun için aynı şehirden olan çöpçüler, Ankara'nın aynı gecekondusu semtlerinde otururlar. Çorumlular, Sivashılar, Tokatlılar hep birbirlerine sokulur. Kim onlarla ilgilenirse de hemen onun peşinden giderler.

Türk - Bulgar Yakınlaşması

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin Başbakanı ve Bulgaristan Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri Todor Jivkov ile arkadaşlarımız Türkiye'ye gelişleri yakın ve sıcak bir ilgi ile karşılandı. Görüşmelerin sonunda iki hükümet adına yayımlanan ortak bildiri de olumlu karşılandı ve hemen herkes tarafından uygun bulundu.

Türk - Bulgar ilişkilerinin tarih içinde iki yönlü bir gelişimi var. Bu yönden biri Türkiye ile Bulgaristanı hemen her zaman birbirinden ayır, kimi zaman da birbirine karşı kutuplarda tutmuştur. Öteki yön ise bu iki ülke arasında sürekli bir yakınlaşma eğilimi, karşılıklı bir çekim biçiminde ortaya çıkar.

Tarihlerinin bir döneminde Osmanlı Türkleri, Bulgaristanda egemen ulus olmuştur; Bulgar halkı ise Osmanlı egemenliği altında yaşıyordu. Gene o dönemde, Bulgaristanda büyük toprak sahipleri çoğunlukla Osmanlı Türkleriydi; topraksız köylüler ise hemen hep, Bulgarlı. Osmanlı egemenliğine karşı Bulgar milliyetçi hareketinin temelinde topraksız Bulgar köylüsünün toprak istekleri vardı ve her iki hareketin hedefini egemen Osmanlı Türkleri teşkil ediyordu. Ama en önemlisi, Bulgar milliyetçi uyanışı Rus Çarlığının siyasi denetimini altına girmişti ve Çarlık tarafından korunup destekleniyordu. Çarlığın bu ondokuzuncu yüzyıl siyaseti ise genellikle Osmanlı İmparatorluğunun tasfiyesine yönelmiş bir siyaset idi.

Bu gelişmeler günümüzde çözümlenmiş, ama aradaki ayrılıklar tamamen ortadan kalmamıştır.

Gerçekten, bugün Türkiye derebeylik ilişkileri kâğıtlarının henüz yürürlükte bulunduğu, komprador burjuvazinin egemen olduğu, Amerikan taraftarı bir yönetim altında ve NATO'ya bağlı bir ülkedir. Bulgaristan ise toprak reformunu 1920 lerde Stambulski hükümeti zamanında yapmış, bugün de dış ticaretini devletleştirilmiş, ağır sanayiini devlet eliyle kurmuş ve hızlı bir gelişme ile sanayileşmiş, tarımını üretim kooperatifleri ve devlet işletmeleri biçiminde teşkilâtlandırmış, Sovyetler Birliği taraftarı bir yönetim altında ve VARŞOVA PAKTI'na bağlı bir memleketidir.

Buna karşı Yunanistanda görülen nitelikte ve güçte bir tüccar burjuvazi iki ülkede de hiç bir zaman var olmamış, belki bu yüzden belki de nüfusun büyük çoğunluğunun yakın

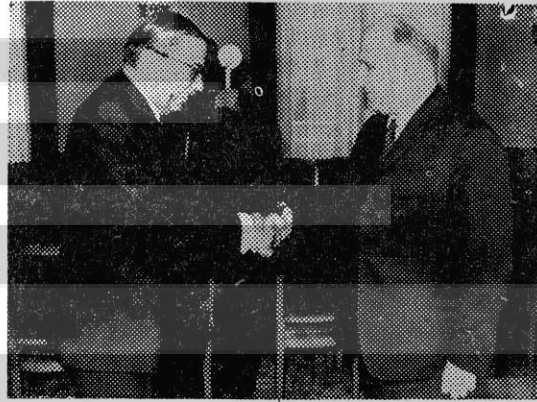
zamana kadar her iki ülkede de küçük köylü yığınlarından meydana gelmekte olması nedeniyle arada çoğu zaman karşılıklı anlayış hüküm sürmüştür.

Hele şimdi, Bulgaristan toplam üretiminin % 73.6'sı sanaii üretimdir. Bu sanayi üretiminin yapısı da ilgi çekicidir. Ağır sanayi, memleket ekonomisinde birinci derecede rol oynamaya başlamıştır. Makine, sanayii, sanayinin % 23.7 sini teşkil etmekte ve sanayi kolları arasında başta gelmektedir. Hızla sanayileşmek zorunda olan yurdumuzun muhtaç olduğu bu kolun çok gelişmiş olması iki ülkenin birbirini tamamlayacağı önemli bir ilişkinin doğması için gerekli ortamı hazırlamış bulunmaktadır. Kaldı ki sanayileşmiş Bulgaristanın muhtaç bulunduğu bir çok maddeler ve işlenmemiş maden cevherleri de yurdumuzda bol bol bulunmaktadır. Bu ilişkinin kurulup gelişmesi için iki tarafa da yararlı, eşit şartlı ticaret ve ödeme anlaşmalarının yapılması yararlı olabilir.

Ne var ki, Türk-Bulgar ilişkileri sadece bu iki ülke yöneticilerinin bağımsız siyaset ve kararlarının sonucu olarak kurulmuş ve gelişmekte değildir.

İki Devletin ve iki ulusun, barış içinde, kardeşçe bir arada yaşamaları için gerekli bütün özel, subjektif şartlar var olduğu halde bu yakınlık kendiliğinden kurulamamıştır. En azından İkinci Dünya Harbinin sona ermesinden bu yana bu koşullar az çok farklılaşmış ama aralıksız var olmakla birlikte bu yakın ilişkiler ortaya çıkmamıştır. İnönü'nün Başbakanlığı zamanında Türk - Sovyet ilişkilerinin düzenlenmesinden, Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında soğuk harbin sona ermesinden, barış içinde bir arada yaşamının çağımızda özgü uygulaması kendini gösterdikten sonra Türk - Bulgar yakınlığı gelişmiş ve bugünkü ölçülere varmış bulunmaktadır. Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında buzların çözülmesi, Türk ve Bulgar uluslarının, aralarında ciddi hiç bir çıkar zıtlığı bulunmadığını keşfetmelerine yardımcı olmuştur.

Netekim, Amerikann hoş görüşü ile Türk-Bulgar ilişkileri bir kez başladıktan sonra, çizilmek istenen sınırı kolayca aşacak ve iki iyi



komşu ilişkisi niteliği kazanacak yönde gelişmektedir. Bunu hoşnutsuzlukla karşılamaktayız. Bununla birlikte gelecekte daha sağlam temellere dayandırılması için gerekli tedbirlerin karşılıklı olarak alınması istemek hakkımızı da elbet saklı tutmaktayız.

Genel ve özel koşulları böyle olan Türk - Bulgar ilişkilerinin aldığı sevindirici yön yayımlanan ortak bildiri de ifadesini bulmuştur. Ortak nehir ve su yollarından yararlanılması, liman şehirleri arasında deniz ulaştırması bağları kurulması, hele enerji mübadelesinin inceleme konusu yapılması gibi iyi niyetler ekonomik bir yakınlaşmaya yol açacak nitelikte önemli adımlardır.

Ne var ki, bu yakınlıktan yurdumuzun tam anlamıyla yararlanabilmesi, Bulgar ağır sanayinin Türkiye'nin sanayileşmesinde görev alması ile mümkün olabilecektir. Gerçekten, bu konudaki ilişkinin enerji mübadelesi ile sınırlı kalmaması gerekir. Bilindiği gibi çağımızda bir ülkenin milli bağımsızlığa kavuşmasında ve bu bağımsızlığı zedelemmeden sürdürmesinde en sağlam dayanak, milli harp sanayii dahil ağır sanayidir. Bu bakımdan Türk - Bulgar ekonomik ilişkilerinin önümüzdeki yıllarda bu yönde gelişmesini dileriz.

Ortak bildirinin uluslararası sorunlara ayrılmış bulunan ikinci bölümünde dünya barışı yönünde kimi dileklerden sonra, farklı sosyal rejimlere sahip Avrupa ülkeleri arasında karşılıklı güven havasının doğmasının önemli belirtilmiş, bu havanın yaratılmasının «insanlığı» hâlen bölmeekte olan sorunlara çözüm bulmak şansını arttıracığı kanaati açıklanmıştır.

«İnsanlığı hâlen bölmeekte olan sorunlara çözüm bulmak şansının» Avrupa'da varılacak anlaşmalarla artacağı tabii olmakla birlikte, bundan, sorunun Avrupa'da hallinin mümkün olduğu sonucuna varmamak gereklidir. Dün-

yanın Avrupa'dan yönetildiği zamanlar bir hayli geride kalmıştır. Mısır'ın Süveyş kanalı millileştirmesinden doğan anlaşmazlığın İngiltere'de Başbakan Eden'i devirdiğini gören çağımız, şimdi de, Vietnam halkının yürüttüğü savaşın Amerika Birleşik Devletlerindeki Başkan seçimlerine etken olduğuna tanık oluyor. Hep birlikte varılacak, tam bir silâhsızlanma konusunda düşünceler de dilek birliği de gerçekten sevindirici olmuştur. Her iki tarafın aynı ayrı dahil bulunduğu paktilar var oldukça bunun nasıl mümkün olacağını anlamak kolay olmamakla birlikte, gene de iyi ve insanca bir niyet üzerinde yakınlık kurulmuş bulunması sevindiricidir.

Gene bu konuda «Nükleer silâhların yayılmasını önleyen anlaşma ile ilgili çalışmaların sonuçlanması hususundaki ümitler» ise, doğrusu, düşündürücüdür. İki taraf, kendi ellerinde bulunmayan nükleer silâhların kendilerine verilmesini, bu silâhlara sahip olan büyük devletlerden birlikte istemek üzerinde anlaşmaya varmışlardır. Gerçekten, nükleer silâhların yayılmasını önlemek demek, bu silâhlar bugün kimlerin elinde varsa sadece onlarda kalmaması sağlamak demektir. Bu bakımdan yukarıda anılan bu türden bir umuda katılmak, bizce, doğru olmamıştır. Bunun yerine, nükleer silâhları da kapsıyan topyekün bir silâhsızlanma için daha hızlı bir çalışmaya dileği, ya da Balkanlarda nükleer silâhlardan arınmış bir bölgenin meydana getirilmesi için ortak mücadele kararı hem daha umut verici hem de daha gerçekçi olurdu.

Vietnam'da 1954 Cenevre Anlaşmalarına uygun bir çözüm yolu konusunda ve Orta - Doğu'da İsrail'in kuvvet kullanarak toprak kazanma ve üstünlük kurma siyasetine karşı olmakta varılan fikir birliği gerçekten sevindiricidir.

Bütün bu gözlem ve çözümlemelerden şu sonuçların çıkarılması mümkündür:

İnönü iktidarda iken Türk - Sovyet ilişkilerinin düzenlenmesinden, bir de Amerika ile Sovyetler Birliği arasında buzların çözülmesinden sonra başlayan Türk - Bulgar yakınlaşması, Amerika Birleşik Devletleri ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin verdiği imkânları ve çizdiği sınırları aşmak istidadındadır. Ortadaki engel kalkınca, bu ilişkiler kendi özel şartlarına ve iki ülke arasındaki yakınlık etkenlerine uyarak gelişmektedir.

Bir de, Türk ve Bulgar ülkeleri arasındaki özel şartlar ve yakınlık etkenleri bir Adalet Partisi iktidarda bile kendini kabul ettirecek nitelikte ve güçtedir.



Ve Ankara çöçülerinin bir ilginç yanı hukuken memur sayılmalarıdır. En çok bu dokunur onlara. Bir de şunu anlatıp acı acı gülerler. Çankaya'da özel arabalardan biri birgün bir çöçüye çarpıp yere devirir. Etraftan, aman adama birşey oldu mu denince, özel arabanın içindeki, «beyefendi», kafasını uzatıp, «o adam değil, çöçü» cevabını verir.

EKMEK PARASI:

Biz Kâni'yi ilk kez çöçüler grevinde tanıdık. Ufak tefek sarkık bıyıklı, sessiz bir adamdır. Kâni'nin köyde mal sayılacak birşeyi yoktur. Olancası iki gözlü bir gecekondudur. Onu da geçenlerde satışa çıkardı. Üstelik bu yokluk içinde, üç çocuğa, bir karıya, bir de anabasına bakar. Kâni Çorumludur. Alevidir. Akıllı ve bilginlidir. Kâni grevde sonuna kadar direnip, belediyenin türlü bölücü oyunlarına kanmadığı için, ve bir de onca bilimsiz çöçü arasında biraz göze battığından, işinden atılverdi. Ondan sonrasını ise anlatmak gereksiz. Son gördüğümüzde, ayda 150 lira aldığı işinden çıkmıştı. «Ben para kazanmanın yollarını bilirim ama, bir kere bu davaya adadık kendimizi» diyordu. Adamıştı ya, aç karnına dolaşan bir adamın kısa zamanda aklıktan öleceği de bir gerçekti. Ekmek parası, namuslu ve bilinçli bir işçinin belini büküyordu artık. Kâni bugüne kadar dayanmışta ama, çöçülerin genel niteliği hep böyle dengeldir.

Batının sanayileşmiş, kapitalist üretim ilişkileri içinde olan ülkelerinde, işsizliğin köktü, sermayenin organik kompozisyonundaki yükselmeye bağlıdır. Sermayenin organik kompozisyonu, sabit sermaye (fabrika müstemilâtı, malzeme, makine, ham ve yardımcı maddeler, yakıt) ile değişken sermaye (işçi ücretleri) arasındaki orandır. Kapitalizmin gelişimi ve sermaye birikiminin artması ile, sermayenin organik kompozisyonu devamlı yükselir. Yani üretim geliştikçe, ham madde, makine, alet ve diğer malzemelerin miktarı, üretimde kullanılan emeğe nazaran fazlasıyla. Bütün sermaye içinde, değişken sermayenin (ücretlerin) oranı azalır. Emeğe talep, sermayenin tümü ile değil de, değişken sermaye ile belirlendiğinden, değişken sermayenin nisbi azalması, işçilerin üretime girme hızının, gitgide yavaşladığını ve sermaye birikiminin gerisinde kaldığını gösterir. İşçiler iş bulamaz olur. İşçi sınıfının bir kısmı, kapitalist sermaye birikimine nazaran fazla gelir. Nisbi bir nüfus-fazla? Bunun devamlı varlığı, kapitalizmin nüfus kanunudur. Bu kanunun özünde, daha fazla artı-değer yaratıldıkça daha fazla sermaye birikimi olması ve sermayenin organik kompozisyonunun daha da yükselmesi yatar. Sermaye ne kadar çok birikirse ve teknik değişimlerle, sermayenin organik kompozisyonu ne kadar çok yükselirse, üretim sürecine giren iş gücü miktarı da o kadar azalacaktır. İşsizliği körükleyen başka nedenler de vardır. Örneğin, emeğin yoğunlaşması, iş saatlerinin uzaması gibi. Kapitalistler işsizlerin varlığından yararlanarak çalıştırdıkları işçileri iki üç işçinin işini yapmağa zorlarlar. Bu da işsiz sayısını artırır. Ya da kadın ve çocuk işçiler kullanıp, ergin erkek işsiz sayısını yükseltirler. Bir de küçük üreticileri üretim alanından silerek, onları da işsizler safına katarlar.

İşte Marks'ın çizdiği, «yedek işsizler ordusu» tablosu budur ve kapitalistler bu orduyu işçi sınıfı üzerine sistemli baskılara bulunmak, ücretleri düşürmek, emeği yoğunlaştırmak, yani sömürüyü hızlandırmak için kullanırlar.

Çöçülerle ilişkilerimizde bu yedek işsizler ordusunun varlığını ve hakim sınıfların, işçinin ekmeğiyle oynamak için bu ordudan nasıl yararlandığını gördük. Yalnız az gelişmiş ülkelerin işçi sınıfları da az gelişmiş olduğundan, Türkiye'de hakim üretim ilişkileri ayne, Marks'ın kapitalinde incelenen biçimde kapitalizm olmadıktan, aynı analizi buraya uygulamak, yedek işsizler ordusunun varlığını aynı ilişkiler sonucu görmek hatalı olur. Bizde işsizlik kökünü kapitalist üretim tarzının gitgide gelişmesinden ve sinai sermaye birikiminin artarak, sermayenin organik kompozisyonunun yükselmesinden olamaz.

Türkiye'de tarımda makineleşme, özellikle traktörün köylere girişi, tarım kesimindeki işsizliğin ve gizli işsizliğin artmasına sebep olmuştur. Büyük toprak sahiplerinden bir kısmının, ortakçıya, ırgata ihtiyacının azalması, ağa-köylü ilişkilerinin bozulması, kırık a-lanlarda işgücünü şehre iten temel nedendir. Ayrıca az gelişmiş ülke koşullarının getirdiği hızlı nüfus artışı, bu iş-

sizlerin sayısını arttırmaktadır. Küçük toprak sahipleri ellerindeki toprağı ailenin artan fertleri arasında artık bölüştüremez hale gelmişlerdir. 1950-58 yılları arasında işlenmemiş toprakların işletmeye açılmasını hemen tamamlanması da, tarım kesimindeki işsiz köylüyü şehre iten unsurlardandır. Buna bir de elektriği, yolu, okulu ve köye nazaran daha rahat yaşantıyla şehrin çekiciliği eklenince, şehirlerde gecekonduların sayısı ve köyden gelen işsiz sayısı artmıştır gerçek bir sanayileşmeye geçmeyen Türkiye'de köyden gelen işsizlere ve şehirlerin kendi bünyesi içindeki işsizlere, fabrika işçisi olma olanağı geniş ölçüde kapalıdır. Komprador burjuvazi ve güçsüz milli burjuvazinin, az-gelişmiş ülke koşulları içinde, talep edeceği işçi sayısı, o yarı sömürge, yarı feodal ülkenin yarattığı iş-gücünden çok azdır. Böylece tarım ve sanayi sektöründe kendine yer bulamayan işsizler hizmet sektörünü şişirmişlerdir. Bu genel durum az gelişmiş ülkenin yedek işsiz ordusunu yaratarak, kapitalistlerin bir baskı aleti haline koymuştur.

İşte bu şartlar altında bütün çöçülerin, bir Kâni olamayacağı açıktır. Sınıf bilincinden yoksun çöçünün en büyük derdi, işinden atılma korkusudur.

Yenidoğan gecekondularında, çöçü Memet, evde çoluk çocuk ekmek beklerken ve köyde toprak yokken, «ele boyun eğmen» zorunluluğuna bizi inandırmaya çalışıyordu. Gecekondunun perişan halini gösterdik, altına toprak serili bebesini gösterdik, «bunlar için mi ele boyun eğmek» dedi. «Bunlar için elbet, bunlar için. Ya bunu da bulamayanlar, ya isten atılanlar...» diye cevap verdi. O da biliyordu, sömürüldüğünü, aç kaldığını, ezildiğini. Hem çeken o olduğu için, bizden iyi biliyordu. Ama Temizlik İşçileri Müdürlüğünde, duvara asılı, «Sendika lâfı eden işçinin isten atılacağını» ilân eden yazıyı da biliyordu. Aç kalan işsizleri, çöçülük için sırada bekleyenleri, bu uğurda «rüsvet» verenleri de biliyordu. «Ben de kale gibi yürek var. Üstüme baltayın geldiler, korkmadım. Karşımda padişah olsa yine korkmam. Ama bugün bi iş karıştırıp, yarın isten atılırsak, buncağızlar aç kalırsa n'olacak? Biz adama abdestsiz namaz kıldırız ya, mide durmaz ekmek ister, bundan çıkamıyoruz öne.» diyordu. Kara bakışlı idi, kale yürekli idi çöçü Memet. Ama ille ekmek parası, ille çoluk çocuk.

Yalnız Memet değil, çöçülerin hemen hepsi, kendileri ile ilgili sorunlarda bile öne çıkmak istememektedirler. Bize söyledikleri, «bizi siz kurtarırsınız, biz kendi başımıza bir şey yapamayız, ne olur ne olmaz» cinsinden laflardı. Oysa ki işçi sınıfının, «ilerici unsurları» teşekkül etmedikçe ve bu ilericiler unsurlar örgütlü devrimci mücadeleye atılmadıkça işçi sınıfını hiçbir şey kurtaramaz. Az gelişmiş ülke koşulları altında, midisinden bağlanmış, «zincirlerinden gayrı kaybedecek» şeyi olan işçi sınıfının devrimci atılım içine girmesi ancak objektif şartların onları bu noktaya itmesi ile gerçekleşir. Bu objektif şartlar da ilk önce bir milli mücadele ortamı ile oluşacaktır. Ama bunu beklerken, onları mide bağlarından kurtaracak ideolojik eğitimin de mümkün olduğu kadar sağlanması gerekir. O güne değin işçiler yalnız gündelik ekonomik çıkarlar peşinde koşacaklardır.

ÇÖÇÜLER VE EMPERYALİZM

Aydınlar kendi aralarında konuşurlarken, «Emperyalizm, bağımsızlık, milli, NATO'ya karşı olmak» gibi bir çok kavramları rakatlıkla kullanırlar. Oysaki, Dikmen gecekondularındaki çöçülerle, emperyalizm ve NATO sorunu tartışılırken, onların bu kavramlardan ne kadar uzak olduklarını gördük. Örneğin şöyle sormuştuk: «Milli bağımsızlık deyince ne anlıyorsunuz?» İşte cevapları:

«Milli bağımsızlık çok kötü bir şeydir. Adam bir yere bağlı olmalıdır. Evi, çocuğu çocuğu olmayan hayır gelmez. Tez elden bağlanmalıdır.»

«Bağımsızlık, yani bağımsızlıktır. Radyoda duyuyoruz ya bilmiyoruz. Hem iyidir hem kötüdür. Ama er adam bağlı olur.»

Milli bağımsızlıktan yana olmayan çöçülerle emperyalizmi de sorduk. Bir tanesi bile emperyalizmin ne olduğunu bilmiyordu. Duymuşlardı, evet, radyodan duymuşlardı ya, neydi ki? Yenir miydi, mal mıydı? Ya NATO? Bir kısmı ateşle, NATO'yu savundu. «Benzin NATO'dan gelir, gaz NATO'dan gelir. Biz NATO'dan çıkarsak yalnız kalırız» veya «NATO dediğin bir ailedir. Çocuklara nasıl biz bakıyorsak, NATO da milletleri korur.

İşte bu «NATO taraftarlarının» dışında çoğunluk «duyduk NATO'yu amma, ne olduğunu bilmiyoruz» diyorlardı.

Dikmen gecekondularında NATO, emperyalizm, bağımsızlık sözcüklerinin gerçek anlamı bilinmiyor diye onların anti-emperyalist niteliklerinin olmadığı ileri sürmek, elbette ki çok yanlış olur. Çoğunluğu okuma yazma bilmeyen, radyo dinlese bile dinlediklerini anlamayan çöçülere bir de şöyle sorduk: «Amerika dost mu düşman mı? Dost diyen tek kişi bile çıkmadı. Onlara bu kaniyi veren şey ise ne bildirilerdi, ne de mitingler... Bunların da etkisi olmasına rağmen, gecekondulu Amerikanın düşmanlığını en iyi Kıbrıs olayları ile anlamıştır. Amerikaya karşı çıkmasında temel nokta, Kıbrıs'ta Amerikan kazığı yiyen bir milliyetçinin direnişidir.

«Yezit gelir de bizi tutar mı? Amerika dediğin bir kalleştir. İngiliz de kan-çık derdik, Amerika onu geçti.»

«Bal arısının içine bir eşekarısı girerse ne olur? Aha Amerika bizimde.»

«Gâvur, babam. gâvur. Gâvur içimizden. Şurda üstleri var. Tepenin ardında.»

Evet, çöçüler Amerika'ya karşı idi. Çoğu meselenin nasıl hallolunacağını biliyordu. Amerika düşman olduğuna göre düşmanla mücadele gerekti. Ama bu işe başla diyecek olan hükümetimizdi. Kurtuluş savaşı geleneğinden geçmiş olan Türkiye'de, işçilerin Amerika'yı düşman diye bellemiş olmaları, devrim açısından, büyük bir adımdır. Çünkü daha dün Amerika'yı en yakın dostumuz bilirdik. Kardeş Amerika bizi Ruslardan kurtardı, bize süt tozu, peynir, donmuş tavuk veriyor diye sevinirdik. Oysaki bugün halk arasında Amerikan düşmanlığı yaygındır. Yalnız «emperyalizme karşıyız, NATO'ya karşıyız» sloganları kitle arasında yeterince yankılanmamaktadır. Yapılacak şey, hem işçi kitlelerine gerek eğitim, gerek eylemler bunları anlatmak hem de bu arada emperyalizmi somutlaştırarak, onun gözünde Amerikan gâvurunun indirgenektir.

Dostluk ilişkilerimiz olduğundan, hatırlar için antiemperyalist mitinglere gelen nice çöçüler biliriz. Ama hiç biri de, bu mitingleri ilk anda kendi dâvaları olarak benimsememiştir. «Gençlerin yaptığı mitinglere işçiler de gelebilir mi?» diye sormuşlar ve bizlerle birlikte «Emperyalizm kahrolsun» diye bağracak noktaya kadar gelebilmişlerdir. Fakat emperyalizmin ne olduğunu tümüyle kavramadıklarından, çekinerek bağır-mışlardır. Çöçülerin bilmedikleri bir şey de, iktidarın Amerikan ortağı olduğudur. Çoğunluğu AP'li olan çöçüler, Amerika'ya karşı mücadelenin AP tarafından başlatılacağını düşünürler. «Hükümetin izni ile her işi halledeceklerdir» «bilek» onlardandır, «gayri gerisini hükümet bilir.» Bu, aslında temel önem taşıyan bir sorun değildir. Elbette ki Amerikan düşmanı çöçülerle, AP iktidarının Amerika ile ortaklığını teşhir etmeğe çalışacağız. Ama bir devrimci olarak, şunu da bilelim: Kitleler dostu düşman pratikte öğrenirler. Halk milli kurtuluş mücadelesi içinde, Amerika'yı karşısına almışsa, AP iktidarının temsil ettiği yerli işbirlikçileri de karşısına alacaktır. Mesele; herşeyden önce milli kurtuluş mücadelesi bilincinin yerleşmesidir.

Aydınlar arasındaki bilinçli Amerikan düşmanlığı bir yerde yanlış bir çözüm yoluna bağlanmaktadır. Gerçek sosyalistler dışında bir kısım solcular, Amerika'nın kendiliğinden Türkiye'den gideceğini sanmaktadır. Amerika «madem beni istemiyorlar, gideyim bari» diyerek, şapkasını alıp gidecektir. Bu emperyalizmin niteliğini bilmemekten gelen hata kişiyi Türkiye'nin bağımsızlık sorununu inkârına götürmektedir. İyimsers aydınım düştüğü bu hatayı Ankara çöçülerinde görmedik. Onlar emperyalizmi kelime olarak biliyorlardı ama emperyalizmle nasıl mücadele edileceğini biliyorlardı. «Gâvurları Türkiye'den atalım» diyen çok çöçüye rastladık. Amerika'dan hiç bir şey rica edilmeyeceğini anlamışlardı.

Bir devrimci olarak görevimiz Amerika'ya karşı olan bu kitle potansiyelini beslemek, ve doğru yola yani Türkiye'nin milli kurtuluş mücadelesine itmektir.

Gelecek Sayıda
MEZHEP SORUNU

Komprador iktidarı seçim sath-ı maili'ne girdiğinden bu yana birkaç işe birden hız vermiştir. Yirmi yıllık komprador iktidarlarının seçim programları aşağı yukarı aynıdır:

1 — Muhalefeti yıldırma için baskı tedbirlerine girişmek..

2 — İş adamlarının, iticaret odalarının isteklerini fazlasıyla yerine getirerek, piyasada memnuluk havası estirmek ve seçim için gerekli parayı toplamak..

3 — Gerici kadroları harekete geçirmek; İslâm inançlarını komprador iktidarının işine yarıyacak biçimde sömürerek geniş halk yığınlarını etkilemek..

Bu üç maddelik programın bir de dışa dönük yüzü vardır. Yalnız Türkiye değil, Amerikan nüfuzu altında bulunan bütün az gelişmiş ülkelerde seçim zamanı dış sorunların büyük önemi ortaya çıkar. Dış ödemeler dengesindeki etkenler, yardım ve kredilerdeki iniş çıkış yanında dışardan seçimi etkileyebilecek bütün diğer araçlar Amerikan elindedir.

Amerika isterse Türkiye'de seçim yılında dış borçlar ertelenir, Amerika istemezse dış borçlar ertelenmez ve siyasi iktidar zor durumda kalır. Amerika isterse Kıbrıs davasında büyük bunalımlar çıkar ortaya, isterse Kıbrıs davası seçim sonuçlarına kadar süt liman olur. Amerika isterse Türkiye'de piyasayı allak bullak eder, isterse sun'i bir ferahlık yaratabilir.

Seçim davasının içe dönük yanında, yukarıda belirttiğimiz üç maddede üstüne yürütülür işler.. Sandık hesaplaşması yakınlıkta baskı tedbirlerinin artması, sol muhalefetin nefesini kesmek için tevkif tasarıları hazırlanması tesadüf değildir. İrtica akımlarının yoğunlaşması da tesadüf değildir. Bunlar kamu oyunun gözleri önünde yürütülürken perde arkasında komprador sermayedarlara bol keseden ihсан dağıtılmaktadır. Yabancı sermaye kararları birbiri ardından çıkmakta, memlekette yağma Hasan'ın böreği kanunu işletilmektedir. Tekel maddelerinin dahi özel girişimlere verileceği haberlerinin gazete sayfalarında dalgalandığı görülmektedir. Yabancı sermayeye, turistik tesisler, oto-montaj ortaklıkları, bira üretimi sahalarında üstüste imtiyazlar tanınmaktadır.

Türk Solu'ndaki tevkifleri işte bu ortamın içinde değerlendirmek gerekir. Sömürücü iktidar, yıldırma tedbirlerini bir derginin üç üyesini tevkif ederek smamaktadır.

Fikir suçundan tevkif elbette şimdiye kadar Türkiye'de tarihe karışmış olmalıydı. Ne var ki komprador iktidarının elinden gelse memleketteki bütün aydınları, yazarları, ozanları içeri tıkacağı gün gibi aşikârdır. Baskı hareketlerini elinden geldiğince yürütmek için hak, hukuk, Anayasa gibi kavramlara metelik vermeyeceği geçmişteki büyük tecrübelerle zaten anlaşılmıştır.

Bu noktaya vardıkdan sonra düşüncelerimizi iki yolda yürütebiliriz:

Komprador siyasi iktidarı ancak ve ancak kuvvetin dilinden anlar. Eğer memleketteki kuvvetler sol hareketin teminatı olacak kadar yoğunlaşmış ve gelişmişse; sol hareketi destekleyen milliyetçi çevreler komprador iktidarının Anayasa dışı tertiplerini göğüsleyebilecek durumdaysa sosyalistleri ezme planları boşa çıkacaktır. Demokratik hakların savunulması ve zulümlerin karşısında ortak direniş, sol eylemin başta gelen koşuludur. Dün parlamentoda sosyalist milletvekillerini döven, tek-meliyen, bugün üniversite öğrencisine Adliye sarayında işkence ettiren, yazar ve ozanları tutuklayan zalim, yarın daha küstah kimliğiyle karşımıza çıkmak isteyecektir.

Siyasi iktidar mücadelesindeki bu ana kanun yanında adalet meselesi alanındaki sorunları da unutmamak gerekir.

Türkiyede hukukçulara büyük görevler düşmektedir. Adalet adamları arasında siyasi iktidarın eğilimlerine kendisini kapıranlar çıkabilir. Bu Türkiye'deki adalet mekanizmasının tümünü kapsıyacak bir nitelik alamaz. Nitekim son beş yıldan bu yana Türkiye'de hakimlerin kararları «Türkiyede hakimler var» sözünü hatırlatacak ve ispatlayacak sağlam gerekçelere sahip olmuştur. Savcıların Adalet Bakanlığına bağlı birer memur olmaktan kurtulup bağımsız ve teminatlı bir adalet adamı statüsüne kavuşmaları için gerekli karar Anayasa mahkemesinden çıkmıştır. «Anayasanın sosyalizme açık olduğu» yüksek mahkemenin kararıyla tescil edilmiştir. Bu aydınlık gelişme elbette demokratik mücadeleyi destekleyen ve güçlendiren bir kaynaktır; mücadelenin ne kadar çetin, uzun vadeli, ve zor olduğunu bilenler için değerli adımlardır.

Tevkifler, hapisler, baskılar ve türlü-çeşitli zulümler antiemperyalist mücadelenin tabiatını bilenler için olağandır. Milletlerin tarihinde bazı anlar olur ki, bir şirden, bir yazdan ötürü içinde tutuklu bulunmak, dışarda gezinmekten çok daha şeref verir insanlara...

Türk Solu'nun tevkif edilen yazarları bu kuralı tanırlar.

Ve geçmişten gelip geleceğe giden mücadelenin 1968 Türkiye'sindeki üç tevkif kararı da tarihine böylece yazılmış olur. İçerdeki baskıdan sonra yapacağı birşey yoktur. Görev dışardakilerin, hukuk adamlarının, yazarların, ozanların, aydınların, vatanperver kişilerin... Çünkü fikir suçundan vatandaşı tevkif etmek gibi bir ayıp çağımız toplumlarına yakışır şey değildir. Bu ayıbı Türk toplumunun alından silmek, Türkiye Cumhuriyeti nüfus kütüğüne yazılı her vatandaşın görevi olmalıdır.

TÜRKİYEYİ 1. EVREN SAVAŞINA KİM SOKTU?

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

a) En Yakıcı

Günün Meslesi

I. Emperyalist Evren Savaşına Türkiye'yi soktular diye bizim «büyüklik» hastası küçükük Paşa - Bey - Efendilerimiz çok suçlar. Gözü-müze - yakından baktığımız için - büyük görün-düklerinden, bu işi yapabilirlermiş gibi gelir bize. Onlar da hiç suçlu olmadıklarını savunurlarken en az suçyanlar kadar, yerden göğe haklıdılar. Onlar kim, milleti Evren Savaşına sokmak veya sokmamak kim?

Mustafa Kemal Pş. 1923 Ocak ayı, İzmit'te İstanbul Başyazarlarına şöyle dedi:

«Harbi sevkü idare edenler, Umumi Harpte kendi mevcudiyetimizi unutarak tamamen başka-ların ESİRİ olmuşlardır.» ESİRİ

16 Mart 1968 günü İsmet İnönü'nu sunu hatırlıyor:

«Sultan Reşad'm, Devletin başı olarak, olup bitenlerden haberdar olmadığını biliyoruz... Hâ-diseleri hükümet başkanı bir emrivaki olarak ka-bul zorunda kalmıştır. Cihan Harbine Meclis ka-rarı olmaksızın girmişlerdir.» (İ. I. anılar, 41)

Doğrusu budur: Türkiye ne devleti, ne hü-kümeti, ne Millet Meclisi bilmeden cumhuriyet harbe atılmıştır. Kim sorumlu tutulabilir? Bit-miyen soru, bitmiyen kavgaya budur. Yalnız 1914 için değil, 1968 için de aynı soru, aynı kavga başımızda Demoklesin kılıcı gibi sallanıyor. Hem de nelere rağmen?

Sayın İnönü şimdi diyor ki:

«Başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere, herkes öyle bir harbin bütün sanatlarını, bütün güçlüklerini ve marifetlerini içinde yaşayarak; iti-lip kılavuzlar öğrendi.» (İ. I. 41).

Atatürk de; I. Evren Savaşının hesabını ya-parken İnönü'ye sunu söylemiş:

«Biz o günkü adamlar mıyız ki? Farklı a-damlarız değil mi?» (İ. I. 41).

«Biz de başta olsak; yapacağımız aynı şey olabiliriz» demek istemiş. Öyleyken 1914 yılı Al-man Emperyalizminin, 1968 yılı Amerikan Em-peryalizminin «müttefiki» olmaktan kurtulduk mu? Hayır. Demek, baştakiler ister toy, ister

tecrübeli olsunlar, büyük veya küçük KİŞİLER-LE dünya gidişi yürümüyor. O bakımdan 1914 yılları en az 1968 yılları kadar yakıcı günün me-selesidir.

b) Ne Alman, Ne İngiliz

Türkün Savaşmasını İstemiyor

1914 yılı Evrene (Paşa-Generaller, Mister-Beyefendiler ardında) EMPERYALİZM egemen-di. Onun için Evren Savaşı ister istemez Emper-yalist savaşı oldu. Öyle bir savaşta yalnız Em-peryalizmin sözü geçerdi. Türkiye İmparatorluk-tu, ama Emperyalizm değildi. Emperyalist Drid-notun yedeğine alınmış, nerede batırılacağı Em-peryalizmin bileceği iş olan, kürekçileri köle, kaptanı esir bir antika yelkeniz, pusulasız kâr'ı kadim kalyondu. Ateşe atılıp atılmaması Kendi-sinden değil, yalnız ve ancak Emperyalistlerden soruldu. Askerlik Mârifeti ne etsin?

Batı Avrupa'da Alman-Fransız cephesi tutuş-tuğu gün, ne ittifak (Alman) emperyalizmi, ne itilâf (İngiliz) emperyalizmi, - tıpkı II. Evren Savaşında olduğu gibi, - Türkiye'nin harbe gir-mesini istemedi. Bunu bize en açıkça gerçekliği ile anlatan Alan Moorehead'in son «Callipolis» (1958 Presse Cité) eseridir.

Alman Emperyalizmi Türkün savaşmasını is-temiyordu:

«Almanlar Türkiye'nin eylemcil (fiili) ola-rak harbe girmesini istemiyorlar idi. Türkiye'nin iyi dilekleri tarafızsızlığı Almanya'ya büyük hizmet-ler sağlardı; Çünkü Türkiye'nin tarafızsızlığı Bo-gazlar önüne bir İngiliz filosunu giviler ve Mısır aşırısından geçen ulaştırma yollarını tehdit eder-di. Ondan başka harp dünyanın önceden sandığı gibi, birkaç hafta sürecektiye, Türkiye'ye karşı birtakım teahhütleri konturataştırmak uygun gö-rölmüyordu.» (A.M.: a.y.s. 22,23).

Yâni Alman, Türkiye'yi-kendisine hiç bir şey borçlu olmayacağı, çuvallanacak bir korkuluk gibi kullanmak istiyordu.

İngiliz Emperyalizmi Türkün savaşmasını is-temiyordu:

«(Alman gemileri Göben ve Breslau, Boğaz-lardan içeri girince) İngiliz ve Fransızlar telâş-landılar. Çünkü Almanlardan daha çok onlar Türkiye'nin tarafızsızlığını korumasını istiyorlardı. Bir süre için Mallet (İngiliz Elçisi) ile iki me-s-lekteki (Fransız ve Rus Elçileri) Enver'e şu'u kabartılarak bildiriler: İki Balkan savaşıyla bitkinleşmiş bulunan memleket, hemen silâha sa-rılmakla bitirmesine iflâsa atılmış olurdu. Ar-dından, Ağustos sonu daha sarıh bir teklif öne sürdüler: İngiltere, Fransa ve Rusya, Osmanlı İm-paratorluğunu, eğer tarafsız kalırsa, her türlü saldırıya karşı garantiliyorlardı...» (A.M.ay.s.23).

Ancak bu da - başka sürüyle davranışlar ortasında - kuru lâftı. Her iki Emperyalist Cephe de, yarı oturup yiyecekleri «Hasta Adamı» (Tür-kiye'yi) bugün pek dokunulmaz kılmaktan hoş-lanıyorlardı.

Her iki Emperyalist grubun istemediğini bi-zim Paşalar-Beyler yapabilirler miydi? Yapabil-seydiler, gene aşkolsun denirdi. Ne yazık ki öyle değildi ve olmadı.

c) Dönünce Âblar

Döndü Dolaplar

Harbin olağanüstü diyalektliği, manivelâsının kollarını çarçabuk tersine işletti. Almanların bü-tün hesapları Rusya'da patlayacak ihtilâldi.

«Tek başına dayanamazdı.»

Alman Genelkurmayı daha 1914 günleri 1917 «Şüphesiz İngiliz denizlere hükmediyordu.

Ama, bir kara harbi konuydu ve Rusya'da bir ihtilâl çıkageldi miydi Alman ordularına Fransa günlerini kurmuştu. Ve Türkiye'yi yukarıki göz-lerle kuruyordu. Alman'ın şipşakçı «Yıldırım Sa-vaşı» manisi Hitler kuklasının eseri değildi. Bir kaç haftada Fransız cephesini yıkmayı plânlamış Von Schlieffen hesabı tutmadı. Marne meydan muharebesi Almanı batağa gömünce, harbin uzi-yacağı anlaşıldı. Öyleyse Türkiye harbe sokul-mahydı:

«5 Eylülde Marne muharebesi verildi. Ve her hafta gittikçe daha açıkça belli oldu ki, Alman-ların Fransa'ya ilkin yaptıkları vurhavur saldırıları durdurulmuş bulunuyordu. Gene öylece, Doğuda Ruslar Avusturyalıların karşısında ilerliyorlardı.

Artık harbin kısa geçeceği ve Almanların zafer kazanacakları pek o kadar açık seçik değildi. Al-manya müttefikler toplamak ihtiyacını duydu. Dolayısı ile de Türkiye'nin kavgaya girmesini ar-zuladı» (A. M. 23).

d) Kişileri Avlayış

Emperyalizm için Türkiye'yi harbe sokmaktan daha kolayı ne vardı?

Bizim için Enver Paşanın belki en büyük meziyeti babasının bir köprü bekçisi, anasının «ölü yıkayıcısı» olmasıdır. Emperyalizm öyle dü-şünmez. O fukara kökten gelmenin bütün komp-lekslerini, - içinden alay ederek, - sömürür. Kü-çük rütbeli Berlin askercil ataşecisini, «Yürü-yâ kulum» deyip, iki üç yılda Paşalığa, Pâdişah damathğma, Başkumandan-Halife-Sultan Vekil-ligine fırlatış hangi küçük burjuvayı deliye dön-dürmez?

«Enverin kanaatini fethetmek için hiç de bü-yük çaba göstermeye hacet yoktu. Berlin'de As-keril Ataşe sıfatı ile Alman Genelkurmay Baş-kanlığından çok itibar görmüştü. Prusyalı askercil makinenin korkunç kesici hesap ayıklığı ve Al-man güdücülerinin her türlü utanç duygusundan çırpılçılak olan REALPOLİTİK'i (gerçek politi-kası) Enver'in bir inanç ve yöneliş bulma ihti-yacına tatıp uydu. Enver Almanca'yı iyi konu-şuyor, hattâ Almanvari tavırlar takınması bile kendisine pek yakışmış görünüyordu. Uçları yu-karıya doğru inceltip bükülmüş Prusyavari bir büyük taşınma ve geçit resimlerinde kızgınlı-ğını zor tutmuş özenli çalmalara bayılıyordu. O kararını almıştı. Ve hemen sunu bildirmişti: Ordu «ALMANLAŞTIRILACAK» idi, hiç ötesi yoktu.» (A. M. s. 18).

Türk ordusu, trenler dolusu akın eden, - o zaman Amerikan değil, - Alman «UZMAN» ları-nın eğitimi altına sokuldu. Liman von Sanders Paşanın avucu içine alındı.

«Enver, her zamanki gibi davrandı. Harbiye Nâzırı (Savunma Bakanı) sıfatıyla, kimseye da-nışmaksızın kendi plânını yürütmeye yetecek ka-dar iktidara sahipti ve Alman Elçisi Wangerheim'i hemen hergün çağırarak farkedilmekte gecikmedi.» (A. M. ay. s. 19).

Güç Birliğine Doğru

Celal SOYCAN

FKF Üy. ve Or. Fak. Tal. Cem. II Bşk.

Toplumların diyalektik gelişimlerinde maddi koşullar kadar, dev-rimci kadroların tarih konjonktüründe saptadıkları stratejik değerlendirmelerin de etkenliği bir gerçektir. Bugün Türkiye'de tartışma ortamı bul-muş stratejik tartışmaların tarihsel gelişimine itici katkısı reddedilemez. Ancak değişen koşulların ve gelişen olayların puan kazandırdığı strateji-ye doğru yönelmek, devrimci ahlâkın vazgeçilmez bir prensibi olmak ge-rekir. Aksi takdirde iç gelişmeler bir noktada körükörüne bir zıtlasmaya döner ki, bunun da anlamı burjuva oportünizminden başka bir şey de-gildir.

Bugün sosyalist gençliğin en büyük örgütü Fikir Kulüpleri Federas-yonu (FKF) dur. Ancak, FKF'nin kuruluşundan bu yana ısrarla yürüt-meye çalıştığı yanlış strateji, bu örgütü kendi dar çapını içine tutsak kılınmış ve giderek diğer öğrenci örgütlerinden tam bir kopuşa itmiştir. Türk toplumunun önündeki ilk devrimci adının anti-emperyalist mü-cadele olduğu artık tartışma kabul etmez biçimde teorik ve tarihsel ka-nıtlarla ortaya konulduktan sonra devrimci gençlik örgütlerinin zaman zaman sert gelişmelere düşmesinin özgülüğü ve affedilmezliği ortadadır. Geçen hafta Ankara'da yapılan FKF büyük kurultayında bu gerçeği gö-rebilen ve Türk devrimci hareketinde en doğru stratejiye eğilimli bir kadronun iş başına geçmesi çok önemli bir gelişme olarak dikkate alın-mak gerekir. Yeni kadronun saptadığı karar tasarısından aldığımız şu satırların «Millî Demokratik Devrim için Antiemperyalist Millî Geniş Cep-he» sloganını ortaya atılanların savundukları stratejiyle olan sevindirici paralelligine dikkat edelim:

«Gençlik bir sosyal sınıf değildir. Gençliğin kendine özgü sınıf men-faatleri ve bunun ifadesi olan ideolojisi yoktur. Bunun yanında gençli-ğin emperyalizmle ve onun işbirlikçileriyle de ortak bir çıkarı da yok-tur. Gençlik emperyalizme karşı savaşta çalışan sınıfların içinde yer al-dığı ölçüde tarihin akışına uygun bir eylem gösterir. (...) Gençliğin ya-santısında onu doğrudan doğruya sosyalist mücadeleye itecek ilişkiler» yaktır. (...) Gençlik yalnız öğrencilerden oluşmaz, çalışan gençlik de vardır. (...) Düne kadar emperyalizme karşı savaşta yerini açıkça tâyin etmemiş olan kimi gençlik kuruluşları emperyalizme karşı olduklarını açıkça ilân etmişlerdir. Bu, Türkiye'deki emperyalizme karşı eylemin etkinliğini gösteren sevindirici bir olaydır. (...) Emperyalizmin boyun-durğunu kırarak olan çalışan sınıflardan yana güçleri çoğaltmak, genç-liği bundan da ileri hedeflere yöneltmek asıl görevimizdir. (...) Sosya-list gençlik örgütünde emekçi sınıf hareketlerine has disiplin anlayışı aynıyla uygulanamaz, bu disiplin anlayışı, emekçi sınıf örgütlerinin ya-pısına has bir anlayıştır..»

FKF'de ortaya çıkan bu yeni görüşlerin ilerde daha da kesin çizgi-lerle saptanması yolunda eyleme girişileceği şüphe götürmez. Bugün her devrimci örgüt, yan çelişkilere aldırmaksızın asıl düşman olan emper-yalizme karşı savaşta hızlı bir örgütlenmeye gitmek zorundadır. İdeolo-jik ve politik görüşü ne olursa olsun bütün anti-emperyalist güçleri mil-li bir cephe altında birleştirme çabalarının dışına düşen bir devrimci ör-güt, bir noktada Türk toplumunun maddi koşullarının da dışına düşü-yor demektir.

Anti-emperyalist millî cephenin Türk devrimci hareketinde en doğru strateji olduğunun hızlı bir biçimde anlaşılmasına başlanması, karşı-dev-rimci güçlerin telâşını gittikçe arttırmaktadır. İlhan Selçuk olayıyla baş-layan ve TÜRK SOLU'nun iki kıymetli yazarının tevkifiyle gelişen olay-lar bunun en katı delilidir. Bu hızlı gelişin içerisinde bütün devrimci gü-çlerin kısır bürokratik çatışma ve yanlış değerlendirmelerden bir an ev-vel kendilerini kurtararak ortak düşmana karşı elele vermeleri gerek-mektedir. Devrimci öğrenci örgütlerinden beklenen de bu birleştirici tutumdur.

Sosyalist Literatürde Terimler - Kavramlar

DEMOKRATİK DEVRİM

Bu konuda dergimizde birçok yazı çıktı. Gü-nün olaylarının doğurduğu nedenlerle bir kere daha kısa bir toparlama yapmayı düşündük.

Devrimi en kısa biçimde «bir üretim tarzın-dan bir aşkasma geçiş» diye tanımlıyoruz. Üre-tim tarzı deyince de o toplumun üretici güçlerini ve üretim ilişkilerini, üretim araçları mülkiyetini ve bu mülkiyetin yarattığı ilişkileri anlıyoruz. O halde devrim bir bakıma mülkiyetin el değış-tirmesi de demek oluyor.

Bu, bir üretim tarzından ötekine geçişin, bir öncekinden, daha ileri, yani tarihi evrime göre bir sonraki tarza doğru olması gerekiyor. Feodal düzenden burjuvaziye geçiş bir devrimdir.

Burjuva demokratik devrimi, feodal üretim tarzından, yani büyük toprak sahibi senyör-ağa ile toprağa bağlı serf köylüye dayanan, kapalı eko-

nomiden kapitalist ekonomiye, burjuva düzenine geçiştir. Demokratik devrim, Burjuva Demokra-tik Devrimi'nin kısaltılmış adıdır, esasında bur-juvazinin feodaliteye karşı devrimidir ve kapi-talizmi kurma amacını güder. Sosyal evrimini dış müdahalelele olmadan yapan Batı Avrupa mem-leketlerinde bu, böyle olmuştur. Geçen yüzyılla-rın Büyük 1789 Devrimi, 1848 devrimleri gibi...

Fakat Asya, Afrika, Güney Amerika'nın geri kalmış dediğimiz ülkeleri, henüz kendi demokra-tik devrimlerini yapamadan, o arada kapitalizmin emperyalizmin aşamasına geçmiş olan batılıların sömürgesi haline gelmişlerdir. Bu memleketlerde feodal kalıntılar öneli bir ölçüde mevcuttur. Ge-rek feodalitenin temsilcileri, gerekse tam millî anlamıyla kurulamamış burjuvazinin temsilcileri kendi öz halklarının sömürülmesi düzeninde em-peryalist sermaye ile işbirliği halindedirler. Bu durumda, zaten devrimci bir unsur olarak ortaya çıkmamış olan günümüzün burjuvazisinin dev-rimci niteliği olmadığından, ve bugünün demok-ratik devrimi her yanda anti-emperyalist bir nitelik taşıdığından «burjuva demokratikdevrimi» yerine «millî demokratik devrim» terimi kulla-nılmaya başlamıştır.

Her toplu düzeninin kendine özgü karakter-leri vardır. Burjuva sınıfının ortaya çıkışı, kapi-talist düzenin kuruluşu ile dine bağlı krallıkların, ümmetleri boyunduruğu altında toplanan koca imparatorlukların yerlerini, bugün anılmadığı-mız anlamda bağımsız milledere ve cumhuriyet-lere bırakması bir raslantı değildir. Kapitalizm serbest iş-gücüne dayanır. Onun için kapitalist düzenin insanları siyasi bakımdan özgür insanlar, özgür vatandaşlardır. Demek ki burjuva demok-ratik devriminin tamamlanmış olması için mil-lelin bağımsız bir millet olması; feodalite artuk-larından temizlenmiş bulunması; vatandaşın, bur-juva demokrasisi anlamında hür vatandaş olması, toprağa sahip olması ve toprak deformunun ger-çekleşmiş bulunması gerekmektedir. Vatandaşlık hakkı, fikir, söz ve yazı özgürlüğü burjuva de-mokratik anlayışına girer.

Evet, millî demokratik devrim anti-emperya-list, anti-feodal bir devrimdir. Demokratik dev-rimin en birinci şartı emperyalist yabancıyı mem-leketten kovmaktır. Atatürk'ün önderliğinde yap-ığımız gibi kovmaktır. Yabancıyı memlekettten kovmak sadece askeri anlamda değildir. Çünkü emperyalizm yalnızca askeri işgal biçiminde gel-tihlikell değildir, halk kitlelerince anlaşılması memektedir. Politik ve ekonomik işgal daha az güç olduğu için belki daha da tehlikelidir.

Eski toplumun bağrında yeni üretim ilişki-lerinin maddi varlıklarının şartları açılıp geliş-meden yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri eski-lerinin yerini alamaz. Buna göre henüz feoda-lizmi tasfiye edememiş bir toplumun ibrdenbire sosyalizme geçmesi düşünülemez. Millî demokra-tik devrim sosyalist devrim değildir.

Millî demokratik devrim, yani anti-emperya-lizm, anti-feodalizm, bu devrimini tamamlama-mış bir ülkede bütün ilerici güçlerin meselesidir. Çünkü ilerici odur ki tarihi evrimin ileriye doğ-ru akışına eylemini uydurur ve olayları bu akışa uygun doğrultuda etkilemeye çaba gösterir.

VAN GOGH SANATÇININ İKİ YOLU

William Thor Burger

I

Çeviren : LÜTFİ HİSARLI



Patates yiyenler

Yirmiyedi yaşında sanatçı olmayı kararlaştırdığında Van Gogh, nasıl bir sanatçı olacağına da karar vermişti. «Köylü Sanatçı» olacaktı. İki duyduğu, sevdiği insanlar, çalışan insanlardı Van Gogh, onların güç hayatlarının resimlerini yapacak, didinip duran bu insanları tesbit edecekti. Halka bu yakınlığı, 1870 te Louis Napoleon'un yenilgisinden sonra, yeniden dirilen ve Komün yenilip de 3. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra değişmiş olan liberal fikirlerle dolup taşıyordu.

Van Gogh'un bu fikirlerle yakınlığı okuya okuya olgunlaştı. Bu yakınlığı belgitleyen şeylerden biri de, onun bir zamanlar halka yardım etmek amacıyla Kilisenin aracılığı düşünerek, papaz okuluna girmeye kalkışması, daha sonraları ise Belçika'nın kömür bölgesi olan Borinage'da istekle ve coşkunlukla çalışmasıdır.

Kiliseye girmesinin engeli, yalnızca Latinceyi bilmemesi olmadı; Kilisenin dogmalarını, halk ile Hristiyan ülkeleri arasında kaskatı bir kurumu zorlamasını da kabul edemedi. Kiliseyi de, onun dogmalarından çoğunu da yadsıyarak bu işe son verdi. Kardeşi Theo'ya «papazların tanrısı, benim için bir çivi kadar ölüdür» diye yazmıştı. Bu konuda okumaktan en çok hoşlandığı kimse, Ernest Renan'dı.

Renan, 19 uncu yüzyıl ihtilâlcilerinin en popüleri, en canlıydı. Katolik Kilisesini, İsa'nın öldüğünü ilân etmek zorunda bırakmıştı. İSA'NIN HAYATI adlı kitabında, İsa konusundaki ilk gerçekçi öyküyü yazmış, İsa'yı tanrısal olmaktan çok, «Eğsiz bir insan» olarak anlatmıştı. Bununla birlikte ne Renan ve ne de öğrencisi Van Gogh, maddeciler değildiler. Tersine, her ikisi de insan hayatının mânevî temeli ve mistik bir evren üzerinde direniyorlardı. Alçak gönüllü, heyecanlı Van Gogh, İsa gibi yaşamı kuruyordu.

Van Gogh, 1848 Fransız devrimini propaganda edenlerin başta gelenlerinden Fransız tarihçisi Michelét'nin yapıtlarına da değer verirdi. 19 uncu yüzyılın «ilerici» sayılabilecek dinsel bir mistiği olan Michelét, Renan'dan ge'de dansmak ve yardımını istemek

daha tutarlı ve etkin olan militan bir demokrattı. Michelét gibi, Van Gogh da, daha iyi bir hayatı özlüyordu. Ama ondan ayrı olarak, militan eylemi düşünmemekteydi.

Şöyle yazmıştı: «... herkese yardım etmeye çalışma yolunda, hiçbir insansever plânım ya da projem yok...» Sadece şuydu tutumu; işçileri seviyor, kişi olarak onlara yardım etmek, onları avutmak, onlara bakmak, üst-baş yapmak istiyordu. İnsanların birbirlerine karşı iyi olmalarını dilemekteydi. Halkın birbirine yardım ederek yaşamasını gerekli buluyordu.

Bu, 19 uncu yüzyılın başlangıcında ortaya çıkmış ve Van Gogh zamanında daha da genişlemekte olan Hristiyan Sosyalist hareketinin çeşitli yönlerinin özünü oluşturan durumdur. Bu hareketin insanseverliği, fakirleri İsa'nın en sevgili kimseleri sayışı, onun kardeşleri olarak kabullenışı, sanatta geniş ölçüde ifadesini bulmuştu.

Bu ideoloji, Avrupa ülkelerinin çoğunda, yüzlerce taraftar bulmuş olan ve Millet'nin önderlik ettiği uluslararası «Köylü Ressamlar» okulunda görülür. Millet, Van Gogh'un en saygı duyduğu ustaydı. Millet'nin yolunu tutan herkesi, hattâ Bastien Lépage gibi en bayağı ressamı dahi beğeniyordu. Van Gogh, aynı zamanda bunlarla eşdeğerde gördüğü, doğayı yeni bir gerçekçilik ve içtenlikle, sevgiyle resmeden Barbizon ressamlarına da (1) — Corot, Diaz, Daubigny — değer veriyordu. Daumier ve Gavarni'yi de beğeniyordu ama, sakınca kaydıyla.

Ona göre, bu ressamlar Militan politikacı demokratlardan oldukları için, gereğinden çok eleştirici ve eylemci idiler. «Gavarni ile Daumier, toplumu düşmanca düşünüyor, görünürler...» iken, «... Millet, Breton, de Groux, Israels gibi sanatçıların, onlar kadar gerçek konuları seçtikleri halde, daha ağırlıklı duygu taşıdıklarını» yazmıştı.

Yurdu Hollanda'da, hem köylü, hem de manzara okullarında çok etkin olan kalabalık bir ressamlar gurubu vardı. Van Gogh, bunlara yöneldi. Israels, Maris, Mauve bunlar arasında idi. Hauduere ilk olarak Mauve'ye gitti. İlk

öğütlerini de kısaca ondan aldı.

Van Gogh'un seyircisi konusunda da duraksaması yoktu. İşçiler için, yalnız halk için resim yapmak istiyordu. Eserlerinde onlar, kendilerini görecekteler, o ana kadar yaşamadıkları bir yücelmenin yanı sıra da güzelliği bulabileceklerdi. Van Gogh ise, resmetmekten çok, çizmeyi öğrenecekti. Küçük burjuvaların ilerici kesiminin okumakta olduğu dergi ve gazetelere, illüstrasyonlar yaparak hayatını kazanacaktı. İşçi evleri için bile, resim yapmanın hilyasını kuruyordu. Bir ara, ucuzluğu yüzünden, köylülerin taş basma resimlerini yapıp, bu resimleri gene köylülere, hani her zaman yiyecek ekmek parası bile bulamayan köylülere satacak bir sanatçı derneği kurmayı tasarlamıştı.

Bu yüzden Van Gogh, çizgide utalaştı. Bu dönemin desenlerinden bazıları sonradan bulunmuştur. Delilik belirtileri arayanlar, bunlarda hiçbir şey bulamazlar. Şüphesiz Van Gogh, ruh hastasıydı. Aşırı duygulu, aşırı öfkeli, aşırı inatçıydı. Tasarladıklarına kendisini başkalarından daha yoğun bir şekilde verirdi. Ama yine de bu tablolarla bulduğumuz, kılı kırk yaran bir öğrencinin çabasıdır.

Van Gogh, hiçbir zaman ince ve sık bir ressam olmadı. Kanıları ile bağdaşmadığı için, öbür köylü ressamların yumuşak santimentalilikleri, onda yoktu. Resimlerini yaptığı emekçilerle, kendisini, öbütlerinden daha fazla birleştirmişti. Belki de yakından tanıdığı daha olumlu, tutumlu bazı kimselerin, örneğin Michelét, Daumier ve romancılarından Dickens'la çok sevdiği Harriet Beecher Stowe'n etkisi altında kalmıştı. Ne olursa olsun, resimleri Millet, ya da Israels'inkilerden daha olumludur. Haksızlığa karşı öfkesi daha yegün, acıması ise daha olumlu görünür.

Köylü resimlerinde daima üzerinde durduğu şey, köylülerin gücü idi. Bu resimlerden bazıları, oldukça kaba ve haşındır. O kadar geç başlayan, o kadar kısa teknik denemesi olan biri için, bu resimler tümüyle başarılıdır.

«Şemsiyeli Emekli» ve bu dönemin yapıtları, keskin bir gözle görülmüştür. Güçlü ve iyi çizilmiştir. Manzara resimlerinde kullandığı özel biçim, çoğu kere daha yumuşaktır.

Hayatını illüstrasyonlar çizerek kazanmayı tasarladığı için, yağlı boyaya oldukça geç başladı. Hollanda'da geçirdiği yıllar sırasında, desenlerinden daha az, yağlıboya resim yaptı. İlk tablolarında, yağlıboya tekniğinin her zaman üstesinden gelmiş değildi. Bu dönemin baş yapıtı; «Patates Yiyenler» uzlaşmaz gücü, çirkinliği ve acıması ile oldukça yalıtı uyandıran bir resimdir.

Böylece, 1886 da, Van Gogh, Hollanda'daki sanat etkinliğinden altı yıl sonra kararlaştırdığı amaca, çalışan köylülerin gücünü saptamak için teknik yönden ustalaşmak yoluna girmişti.

Böyleyken, 1886'da kendisini iflâsın eşiğinde buluverdi. Artık, kardeşi Theo'nun, Hollanda'dan kaçarak Paris'te yeniden işe girişmesi yolundaki önerisini kabule yöneldi. Sanatı ile hiç mi hiç, para kazanamıyordu. Bu da onun için katlanılmaz bir durum oluyordu.

Halka, onu «avutan» bir sanat veremeyi o kadar istemişti de, buna istekli kimse çıkmamıştı. Kendisini destekleyen Theo'dan devamlı fedakarlıklar kabullenmek zorunda kaldığından dolayı da kahroluyordu.

Güç ve huysuz kişiliğinin, kendisini uğrattığı yalnızlıktan acı çekiyordu. Kötü beslenme, kendisine rahat vermiyen tutkusunun, sefilliğinin edindirdiği düzensiz huylar yüzünden, sağlığı bozulmuştu. Kardeşi Theo'ya yazdığı mektuplarda, ikide birde «Resimlerim neden satmıyor, söylesene bana?» diye sorup duruyordu.

(1) Bu Okulun üyeleri, manzara ressamı olup, Barbizon kasabasında sıkça toplanırlardı. Bu yüzden, bu adla anılırlar. (Çev.)

Görüşme yeri Metin DEMİRTAŞ

Ve nasıl dalyor insan konuştuğu
Sanki bir balıkçı kahvesindeyiz
Mavisine ağlar gerili
Deniz az uzağımızda
Bir kızın dudağında
Bir günaydın güzelliğinde

Yorgun kayıklar duruyor kıyıda
Kimi karaya çekili kıyıda
Kimi salınıyor sulara
Ve masamızda, Paşabahçe'li bardaklarda
Antalya'lı bir çay
Şimdi ne yana koysak akşam oluyor
Ve birazdan bir dostun omzunda
Son derece yaralı bir üveyk gibi
Göğsünün üstünde kurşun güzeli bir karanfille
Gelip konacak masamıza soluk soluğa
İspanya iç savaşından kalma
Kırmızılar sultanı, bir bardak şarabı
Ve bekliyoruz
Federico Garcia Lorca'yı

Nerden oluyor bu sıtma sarısı
Bu kirli tavan, taş duvarlar
Yani uçurduğumuz bir güvercin miydi
Nerde deminki o havalar

Ve parıldayan bir bıçak gibi karanlıkta
Saplanıyor akla
Bu çok ortaçağ pırangalar
Çıkarılıp hangi küflü sandıktan
Vuruluyor akhın ışığına
Yüreğin sevgisine
Ve omza vuran bir el
Ayrıyor insanı bir cigara içimlik düşlerinden
Ekmekte, tuzda, demirde gördüğümüz
Uğrunda burada olduğumuz o el
Gösterip bilincsizliğin karanlığında
Kim kimden yana tanımazlığını
Buz ediyor şimdi bir yaz göğünde
Bir gülün, bir güle değen sıcaklığını

Tutuklu Ozan Metin Demirtaş

Dergimizin 2. sayısında çıkan «Che Guevera» adlı şiirinden ötürü, Ankara Sorgu Yargıçlığına 25.3.1967 günü tutuklanan, genç kuşağın en değerli ozanlarından Metin Demirtaş'tan, tutuklanmasından birkaç gün önce yazdığı bir mektup aldık.

Mihri Belli ve Vahap Erdoğan'ın durumlarını göz önünde bulunduran sanatçı arkadaşımız, bu mektupta, yerinde kuşkularını açıklıyor. Aşağıda bu ilginç mektubu ve şiirlerden birini okurlarımıza sunuyoruz:

Her devrimci sanatçının başına gelebilecek bu olay karşısında, en içten üzüntülerimizi belirtir, değerli kardeşimizin, Anayasanın güvendiği altında bulunan fikir ve düşünce özgürlüğünün korunacağına inanarak, çok kısa zamanda yuvasına ve sevdiklerine kavuşacağını umuyoruz. Metin Demirtaş'a sevgiler, candan yürekten...

TÜRK SOLU

EŞİT OLMAYAN SAVAŞ

Mihri Can,
Tam da bahara yöneldiğimiz şu günlerde olacak şey mi bu!.. Bir acı bir buruk hepimizin gönlü. Geçen akşam, aynı meyhanede seni andık. Özellikle senden dinlediğimiz Béranger'in şiiri, serüvenimizin dile getirilişi sanki.

Senin çevirdiğin, bir dergide çıkan o şiiri Türk Solu okurlarına da sunmak istedim. Kal sağlıcakla...

Nuri İYEM

Yolunuz düşerse kıyıya bir gün
Ve maviliklerini denizin seyre dalarsınız hayran
Dalgalara göğüs germiş olanları anınız
Selâmlayınız yürekler sevgi dolu
Çünkü onlar fırtınayla çarpıştılar
Eşit olmayan savaşta
Ve dipsizliğinde enginin yitip gitmeden
Size liman gösterdiler uzakta

İyi yürekli dost, ağabeyim Arif Damar,
Burada bütün dostlar iyidir. Gelişmeleri gazetelerden (Cumhuriyet-1e) izliyorsunuzdur. Uzun yazamıyacağım.

Vahap'tan, Mihri Abiden selâmlar... Ben iki gündür oyalanıyorum. 1. Sorguda dosyam. Tevkif edilme ihtimallerini gözönüne alarak çocuk çocuğu (iki çocuğum var, Tülâ - Nazım) hazırlıyorum. Gerçi daha önceden hapis değilse de 5 ay işsizliğe alışkınlar.

Bir iki şiir ektedir.
Süzgecinizden, beğeninizden geçerse T. Solu'nda yayınlanmasını dilerim.

Selâm-Sevgi
ve Saygı
İyi günleri yakında görmek dileğiyle

25.3.968 de sorguya gideceğim. Sizin son durumu bilmiyorum.

Metin

Marks Çevirileri Üzerine: I

Ziya OYKUT

Bizde, oldukça gecikmiştir Marx çevirileri... Bu gecikmenin şöyle böyle yüzü aştığı kolayca söylenebilir.

Gerçi, bizde Marx çevirileri, hemen son yıllarda başlamış değildir. Az da olsa, «tanıtım»tan öteye geçmemiş de olsa, yarım yüzyılı aşan bir süre içinde Marx'dan bazı çeviriler yapılmıştır, yine de... Aydınlik Günleri döneminde, Aydınlik Yayınları arasında, Marx ve Engels'in «Manifest»inin eski harflerle bir çevirisi yapılmıştı. Bu, sanıyorum ki, Türk toplumunun Marx-Engels'e ilk değinimini sağlamıştı... 1930-38 yılları arasında, özellikle sosyalizm konusunda bir hayli canlı çeviri hayatı yaşanmıştır. Bu arada Haydar Rifat (Yorulmaz), Marx'ın Kapital'inin bir özetini çevirmişti fransızcadan... Ve «Sermaye» olarak elimize vermişti. Özeti, Fransız sosyalizminde önemli bir yeri olan Jues Guesde'in çağdaşı ve birlikte Fransız İşçi Partisini kurdıkları Gabriel Deville, Marx'ın müsaadesi ve gözden geçirilmesi ile yapılmıştı. Ve yayınlanmıştı 1883 yıllarında... Haydar Rifat'ın çevirisi Tefeyyüz Kitaphanesi'nce 1933'de Kültür Serisinin 7. kitabı olarak yayınlanmıştı. Çevirinin önsüzünde Haydar Rifat şunları söylüyordu:

«Ben şu boş günlerimde bir tecrübe beye girdim ve 14 ciltlik Sermaye'nin Gabriel Deville tarafından toplanmış sadık bir hülâsasını tercüme ve neşir ediyorum.

Bu hülâsa râğbet görürse, anaç 14 cildi 934'de başlayarak ve her se-ne dördünü tercüme ve neşir etmek suretiyle 937 haziranı nihayetinde bitirmiş olacağım.» (Sermaye, önsüz, s. 6).

Ama Haydar Rifat başlamamıştı bu büyük işe... Belki «Sermaye»nin gördüğü râğbet, elvermemişti bu işe girişmeye... Fakat Haydar Rifat, sosyalizm konusu üzerindeki çevirilerine hızla devam etti. Lenin'den «Devlet ve İhtilâl» ve «İşçi Sınıfı İhtilâli ve Mel'un Kautsky»'yi, Stalin'den «Lenin Mezhebi»'ni yine bu yıllarda çevirmişti... Sabiha Zekeriya Sertel ise, August Bebel'den «Kadın ve Sosyalizm»'i, Kautsky'den «Sınıf Kavgası» ve Adoratski'den «Diyalektik Materyalizm»'i yine bu dönemde çevirmiş ve yayınlamıştı. Aynı yıllarda Suphi Nuri İleri, Carl Cafiero'dan çevirdiği yine özet bir «Kapital»'i yayınlamıştı. Bu «Kapital» yalnızca o zamanki toplumu aydınlatır değil, emekçilerin de ellerinde dolaşan bir kitap olmuştur. Yine aynı dönem içinde, gayretli ve yorulmaz sosyalist Dr. HİKMET KIVILCIMLI, kurduğu «Marksizm Bibliyoteği» ile, verdiği birçok bilimsel sosyalizm yayınları arasında, Marx'ın «Gündeliklik İş ve Sermaye» sini de yayınlamıştı. Bir büyük işe de başlamıştı. Marx'ın KAPİTAL'ini aslında çeviriyor, Marksizm Bibliyoteği yayınları arasında da forma forma veriyordu. Dili güzel ve anlayışla yapılmış bir çeviri oluyordu. Marx'ın dilinin o iğneleyici özelliğini yitirmeyen bir çeviri idi... Ne yazık ki, HİKMET KIVILCIMLI'nın herhangi bir nedenle (tabii bilinen nedenlerle) tutulanması, bu güzel girişimi de sanıyorum 12. formasında öylece yüzüstü bırakmaya mecbur bırakmıştı. Ve biz ancak 30 yıl sonra, Marx'ın KAPİTAL'ini, SOL YAYINLARIN himmetiyle okuyabilecektik.

Acaba SOL YAYINLARI yetkilileri, KAPİTAL'in çevirisine başlarken, HİKMET KIVILCIMLI ile bir temasları oldu mu? Marx üzerinde en az kırk yıl emek vermiş bir kişi olarak, HİKMET KIVILCIMLI'nın bu konuda yararlı uyarılara olabileceğini umardım.

Aynı dönemde Engels'ten, Marksizm Bibliyoteği yayınları arasında, «Ludwig Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu», Haydar Rifat çevirileri arasında Engels'in «İlmi ve Hayali Sosyalizm»'i, Muhittin (Birgen) çevirisi «Cemiyetin Asılları» ile, Fatma Yalçı çevirisi olarak, «Maymunun İnsan Olması Projesinde EMEĞİN ROLÜ» adlı inceleme ya-

zıları da çıkmıştı... Ve Kerim Sadi çevirisi olarak, Manifest'i de dilimize okuyabilme olanaklarını, yine o dönemde bulabilmiştik.

Bu dönemden sonra, içine girmediysek de «etkileri» içinde bulunduğumuz, İkinci Dünya Savaşı koşullarında, bu türden kitap yayınları bir duraklama, hem de uzun bir duraklama geçirdi...

Ne olursa olsun, bu sözünü ettiğimiz dönemin yayınları, bugün yaşları çoktan elliyi aşmış bizim kuşak-takilerin düşüncelerinin oluşmasında çok etkileri olmuştur. e o dönemden aldıkları hızla, ve bildikleri yabancı dil yardımı ile de Bilimsel Sosyalizmi izlemekte devam etmişlerdir çoğu...

Bugün sevinerek görüyoruz ki, Marx ve Engels çevirileri üzerinde önemle durulmaktadır. Ve bilimsel sosyalizmin kurucularının belibaşlı eserleri dilimize çevrilmektedir. Başta «SOL YAYINLARI» olmak üzere, «SOSYAL YAYINLAR», «TOPLUM YAYINLARI», «BİLİM ve SOSYALİZM Yayınları», «GÜN YAYINLARI», «TARİHSEL MADDECİLİK YAYINLARI» gibi, yayınevleri âdetâ birbirleriyle yarış edencesine bir çeviri hareketine girişmişlerdir. Bugünkü kuşaklar, bizden çok daha mutludurlar her bakımdan...

Bu çeviriler arasında, Marx'tan, Felsefenin Sefaleti (1), Fransa'da Sınıf Mücadeleleri (2), Louis Bonaparte'm Darbesi (13. Brumaire) (3), Ücretli Emek ve Sermaye (4), Ücret, Fiyat ve Kâr (5), Kapital (Birinci Cilt (6), Sömürgecilik Üzerine (7), Din Üzerine (8), Türkiye Üzerine (9), Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri (10), gibi çeviriler yapılmıştır.

Engels'ten de Ludwig Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu, Sosyalist Düşüncenin Gelişmesi, Anti-Dühring, Taibatin Diyalektiği, Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Almanya'da Köylü Savaşı gibi başlıca eserler dilimize kazandırılmıştır.

Bu arada V. I. Lenin, J. Stalin ve Mao Çe-Tung'dan yapılan çevirileri ve bilimsel sosyalizm konusunda diğer çevirileri de sayabiliriz.

Marx, kendi dünya görüşünü sistemleştirirken, Klâsik Alman Felsefesi, Fransız Sosyalizmi ve İngiliz Ekonomi Politik'i gibi, 19. yüzyılda insanlığın en ileri üç ülkesinde oluşmuş üç belibaşlı düşünce akımını sürdürmüş ve bütünlüştürmüştür.

Biz Marx çevirilerini bu üç akımın bütünlüşi ve özleşmesi içinde incelemeyi uygun bulmaktayız. Bu bir inceleme olmaktan ziyade, bir hatırlatış olacaktır bir bakıma.

Ve Çeliğe Su Verilirken: Klâsik Alman Felsefesinden Diyalektik Materyalizm'e.

Marx'ın yetiştiği çağlarda, Klâsik Alman Felsefesi, Hegel'in kişiliğinde, Kant'tan başlayarak, Fichte, Schelling ve Echegel kardeşlerden gelen bütün katkıları «gözâmaştırmacı bir biçimde» birleştirmiş, Almanya'nın tedirgin ve arayış içindeki düşünceleri ortasında saltanatının son günlerini sürdürüyordu. Ama yine de Marx, Hegel'in o sarsıcı etkisinden kurtaramamıştı kendini... Hegelci olmuştur Marx da, yaşamının o döneminde... Berlin'de iken, «Hegel Felsefesi'nden dînsiz ve devrimci sonuçlar çıkarma»'ya uğraşan ve aralarında Bruno Bauer'in de bulunduğu «Solcu Hegelciler» topluluğuna katıldı. Engels'in de görüş açısı Hegelciydi ve «Solcu Hegelciler» dendi o da... Bu sıralarda Almanya'nın düşüncesi ortamında yeni bir ses duyuluyordu: Ludwig Feuerbach, «Solcu Hegelciler» açısından, teoloji üzerinde yaman eleştirilerini canlandırmış, materyalizm'e doğru yol alıyordu. Feuerbach 1836'dan buyana incelemelerini yoğunlaştırmış ve 1841'de yayınladığı «Hristiyanlığın Özünü» adlı kitabı ile, Hegelci idealizm'e ilk vuruşunu yapmıştı... Ve bu vuruşu, ikinci kitabı olan «Geleceğin Felsefesinin Prensipleri» (1843) ile tam hedefe ulaştıracaktı...

Feuerbach Hegel'in gösteremediği yiğitliği göstererek, bütününü ile Hristiyan Dogması'na, kaçamaklı karşı çıkıyor yüzyıllardır süregelen Alman Felsefesi'nin idealizm putuna saldırıyor, çökertiyordu onu... Ve materyalizm, yörüngesine oturuyordu böylece...

Marx ve çevresi de Feuerbach'tan esinlenmişlerdi bu dönemde.

Marx'ın ilk orijinal eseri olan «Demokrit ve Epikür'ün Tabiat Felsefeleri Arasındaki Fark» (1841) adlı doktora tezinde, «bizzat Hegel Yöntemi'nin, O'nu; ustasının varmış olduğu idealist sonuçlardan uzaklaştırdığını», gösterir. Marx, materyalizmin toplumsal ve politik alandaki sonuçlarını görmeye, sezme ve keşfe başlıyor... Çünkü Epikür, atomcu felsefeyi, bazı değişikliklerle bir politika ve ahlâk teorisinin temeli yapmak istiyordu. Ve Marx'a, kendi davranışı için, bir çekirdek vermiş oluyordu böylece...

F. Engels «Ludwig Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu» adlı eserinde şunları yazıyordu:

«Tüm Hegel Doktrininin, en farklı partilerin pratik görüşlerine geniş bir yer bıraktığını gördük. Devrin nazarıyeci Almanyasında, pratik bakımdan ilk önce iki şey vardı: Din ve siyaset. Hegel'in «sistemi»'ne en büyük yeri verenler bu iki alanda nisbeten muha-«Diyalektik Metodu» esas olarak kabul edenler, hem din, hem de siyaset bakımından, en aşırı muhalefetten yana çıkabiliyorlardı.» (L. Feuer-

bach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu, Sosyal Yayınlar, —2 Nizamettin Burhan Çevirisi, s. 13).

Marx ve Engels yoğun bir uğraşı içinde idiler: 1840 dan 1845 e değin, Felsefi idealizmin görüş açısını savunan Hegelci Genç Radikallerin hesabını görüyorlar.

Marx, pek kısa bir süre içinde, Rhineland'lı genç liberallerin önderi durumuna geçmişti. Moses Hessin Auerbacha yazdığı coşkulu övgülerle dolu mektup, Marx'ın geleceğini belirleyen bir sezginin belgesidir:

«Burada tanımaktan çok hoşlanacağın bir arkadaş var. Kaldığı yer olan fazakâr olabiliyorlardı. Buna karşılık, Bonn'da yakında konferanslar vermeye hazırlanıyor. Aynı alanda çalışmama rağmen, üzerimde derin etkiler yapan bir karakterle, kısaca en büyük, hayatta olan tek gerçek profesörle karşılaşmaya katlanabilirsin; yazılarıyla, ya da konferanslarıyla halkın karşısına çıkınca, bütün Almanyanın göz-

leri ona çevrilecek. Hem genel eğilimi, hem fikirlerinin yapısı bakımından sadece Strauss'u değil, Feuerbach'ı da geride bırakıyor; bu ise çok şeydir. Konferansları sırasında Bonn'da olabilsen, en ateşli öğrencisi olurum. Felsefe öğretmeninin tıpatıp böyle bir adam olmasını istemişim. Şimdi gerçek felsefeye yeni başladığını hissediyorum. Fakat sabır! Bir şey öğrenmeye başlıyorum nihayet! Ortacağ din politikasına öldürücü darbeyi vuracak olan Dr. Marx (bu benim mabudumun adıdır), henüz 24 yaşında var yok; en derin felsefi ciddiyeti keskin bir zekâyla birleştirmiş, Rousseau, Voltaire, d'Holbach, Lessing Heine ve Hegelin bir kişide «birleştiğini» düşün - «birleşmiş» diyorum, karmakarışık, üstüste yığılmış değil -, işte Dr. Marx budur...» (Marks ve Bilim, J. D. Bernal, Osman Arman çevirisi, Bilim ve Sosyalizm Yayınlarından alındı, s. 14).

(Devamı gelecek sayıda)

SAKAT VATANDAŞLAR YERLERİNDEN EDİLİYOR

Nadir YUNUS

Kişisel çıkarları için yapmadıkları kalmayan komprador burjuvazi bu kere de sakatlara ve onların ekmeğine el atıma başladı. Emekçilerin sırtından milyonlar kazanmak kapitalist ülkelere has bir özelliktir. Amma bu özelliği, sakatların sırtından da milyonlar kazanmağa vardır. herhalde yalnız ülkemizde görülebilecek bir açıkgozlüktür.

Hikâye şudur:

İçinde üçbin sakatın barındığı Millet Caddesi üzerindeki Türkiye Sakatlar Derneği merkezi, yıllarca önce özel idare tarafından Sakatlar Derneğine bağışlanmıştır. Burada halkın yardımlarıyla büyük bir site yapan sakatlar, sitedeki atölye ve imalâthanelerde kendi güçleriyle çalışarak, bir şeyler yaparak ele güne el açmadan nafakalarını çıkarmaktadırlar. Burada radyo atölyesi, iplik, çorap-havlu dokuyan tesisler, marangozve vs. bulunmaktadır.

Üçbin sakat vatandaşın barındığı bu sitenin yerini çok beğenen ünlü işadamlarından biri vilâyete bir teklifte bulunur. «Burayı bana verirseniz büyük bir işi yaparım. Gayet merkezi bir yerdir. Büyük kazanç sağlarız» der. Vilâyet reddeder. Ünlü işadamı bu kere Ankara'ya başvurur. Ankara vilâyete baskı yapar... Ne yapın edin, sakatları buradan çıkararak işi yapılımasını sağlar» denir.

Vali Vefa Poyraz toplar encümeni. Durum böyle böyle der. Ve ne yapın eder encümenin bir karar çıkarttır. Karar şöyledir:

«Türkiye Sakatlar Derneği Genel Merkezinin halen bulunduğu saha özel idareye aittir. Sakatlar burayı en kısa zamanda terk etmelidirler. Vilâyet burada büyük bir işi yapacaktır».

SAKATLAR NE DİYOR?

Durumu öğrenen Sakatlar Derneği Genel Başkanı İhsan Erdoğan gerekli yerlere başvurarak kararın değiştirilmesini ister. Ne çare ki sakatların karşısında hükümet temsilcileri vardır. Ve hükümet temsilcilerinin arkasında sırtını komprador burjuvaziye dayamış bir iktidar vardır.

İhsan Erdoğan şöyle anlatıyor:

«Bizim burada üç bin sakat barınmaktadır. Bu sakatların mutlaka sokaklara dökülerek dilenmelerini mi istiyorlar? Biz burada sakat arkadaşlarımızın kimseye muhtaç olmadan nafakalarını çıkarmalarını temine uğraşıyoruz. On'ar kalkmışlar, bizi bu karda kışta sokağa atmak istiyorlar. Amma bilinmelidir ki bu haksız işlemleri kısa zamanda haklılığımız karşısında iflâs edecektir.»

YÜRÜYÜŞ YAPACAGIZ

Öte yandan atölyelerinde çalışırken bulduğumuz sakat vatandaşlar büyük bir infial içinde idiler. «Bizim ekmeğimizi elimizden almak isteyenler iflâh olmaz» diyorlardı. «Soyulacak, kazık atılacak kimse kalmadı da iş sahibi kompradorlar birtakım çevrelere baskı yaparak bizi mi kazıklamak istiyorlar» diyorlardı ve Ali A. km şunları söylüyordu: «Bir yürüyüş yapacağız. Vilâyete dek gideceğiz. Valiye söyleyeceğiz derdimizi.» Ali A. km'a itiraz eden bir diğer sakat Alâattin Baran şunları söylüyordu: Ne yapın yani vali kardeşim. Valinin elinden birşey gelmez ki... Bu işin arkasında büyük işadamları var. Yürüyüş yaptıktan başka çaremiz kalmamıştır».

Ve dertliydi sakat vatandaşlar. Burjuvalar soyacak adam bırakmadılar da bizi soymaya kalkıyorlar diyorlardı...



Atölyelerini, kitaplıklarını, yemekhanelerini gezdik sakat vatandaşları. Saat, radyo, bisiklet onarımı yapıyorlardı. Soba yapıyorlardı. Boş vakitlerinde de kitaplıklara girerek, kitap okuyarak geçiriyorlardı vakitlerini sakat vatandaşlar.

Kimseye muhtaç olmadan. Yolları dilenmeden. Kimsinin sırtına yük olmadan.

Ve hayatın acı silesini yiyen bu bahtsız kardeşlerimize yardım eli uzatmak yerine onları sokağa atarak dilenmeye zorlayanlar da vardı...